

Briselē, 2.3.2016.
COM(2016) 106 final

2016/0059 (CNS)

Priekšlikums

PADOMES REGULA

**par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi laulāto
mantisko attiecību lietās**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

1.1. Vispārīgais konteksts

Līguma par Eiropas Savienības darbību 67. panta 1. punktā ir noteikts, ka Savienība veido brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, ievērojot pamattiesības un dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas un tradīcijas. Šā panta 4. punktā ir noteikts, ka Savienība veicina tiesu iestāžu pieejamību, jo īpaši, piemērojot tiesas nolēmumu un ārpustiesas lēmumu savstarpējas atzīšanas principu civillietās. Minētā līguma 81. pantā ir skaidri noteikti pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt „tiesas nolēmumu un ārpustiesas lēmumu savstarpēju atzīšanu un izpildi dalībvalstu starpā”, kā arī „dalībvalstu piemērojamo tiesību saderību kolīziju normu un jurisdikcijas jautājumos”. Balstoties uz šo pamatu, jau ir pieņemti vairāki tiesību akti, jo īpaši Regula (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu. Tomēr šo tiesību aktu piemērošanas jomā nav ietvertas laulāto mantiskās attiecības.

Eiropas tiesību akta pieņemšana laulāto mantisko attiecību jomā bija viena no 1998. gada Vīnes rīcības plāna prioritātēm. Programmā par nolēmumu savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu civillietās un komercietās, ko Padome pieņēma 2000. gada 30. novembrī¹, bija paredzēts izstrādāt tiesību aktu par jurisdikciju un nolēmumu atzīšanu un izpildi „laulāto mantisko attiecību un nelaulātu pāru šķiršanas mantisko seku” lietās. Hāgas programmā², ko Eiropadome pieņēma 2004. gada 4. un 5. novembrī, kā galvenā prioritāte ir noteikta savstarpējās atzīšanas pasākumu programmas īstenošana un Komisija ir aicināta iesniegt Zaļo grāmatu "par kolīzijas normām lietās, kas saistītas ar laulāto mantiskajām attiecībām, ieskaitot jautājumu par piekritību un savstarpēju atzīšanu", turklāt šajā programmā ir uzsvērtā nepieciešamība līdz 2011. gadam pieņemt tiesību aktu šajā jomā.

Arī Stokholmas programmā, ko Eiropadome pieņēma 2009. gada 11. decembrī, ir noteikts, ka savstarpēja atzīšana ir jāattiecina arī uz laulāto mantiskajām attiecībām un nelaulātu pāru šķiršanas mantiskajām sekām.

Turklāt 2010. gada 27. oktobrī pieņemtajā „2010. gada ziņojumā par Eiropas Savienības pilsonību: likvidējot šķēršļus Eiropas Savienības pilsoņu tiesību īstenošanai”³ Komisija atzina, ka nenoteiktība saistībā ar starptautisku pāru īpašumtiesībām ir viens no galvenajiem šķēršļiem, ar ko ES iedzīvotāji joprojām saskaras ikdienā, kad tie īsteno ES piešķirtās tiesības ārpus savu valstu robežām. Komisija paziņoja, ka šīs situācijas novēršanai 2011. gadā tiks pieņemts tiesību akta priekšlikums, lai starptautiski pāri (laulāti vai reģistrēti partneri) vieglāk varētu uzzināt, kurām tiesām ir jurisdikcija viņu mantisko tiesību risināšanā un kuras tiesības piemērojamas viņu mantiskajām tiesībām.

Komisija 2011. gada 16. martā pieņēma priekšlikumu⁴ Padomes regulai par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi laulāto mantisko attiecību lietās un

¹ OV L 12, 15.1.2001., 1. lpp.

² OV L 53, 3.3.2005., 1. lpp.

³ COM(2010) 603.

⁴ COM(2011) 126.

priekšlikumu⁵ Padomes regulai par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi lietās par reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām⁶.

Ierosināto Padomes regulu juridiskais pamats bija Līguma par Eiropas Savienības darbību 81. panta 3. punkts. Priekšlikumi attiecās uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās, kas ietver "ar ģimenes tiesībām saistītus aspektus". Saskaņā ar šo juridisko pamatu pasākumus pieņem Padome ar vienprātīgu lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu. Eiropas Parlaments sniedza savu atzinumu 2013. gada 10. septembrī⁷.

Līdz 2014. gada beigām Komisijas priekšlikumi tika apspriesti arī Padomes Civiltiesību jautājumu darba grupā (laulāto mantiskās attiecības un reģistrētu partnerattiecību mantiskās sekas). Padome 2014. gada decembrī nolēma piešķirt pārdomu periodu tām dalībvalstīm, kurām joprojām bija grūtības; tomēr šis laikposms nedrīkst pārsniegt vienu gadu. 2015. gada 3. decembra sanāksmē Padome secināja, ka nav iespējams panākt vienprātību, lai pieņemtu priekšlikumus regulām par laulāto mantiskajām attiecībām un reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām, un tāpēc Savienība kopumā nevar pieņemt termiņā sasniegt šādas sadarbības mērķus. Padome arī atzīmēja, ka vairākas dalībvalstis ir paudušas gatavību konstruktīvi izskatīt ciešākas sadarbības izveidi par jautājumiem, uz kuriem attiecas minētie priekšlikumi.

No 2015. gada decembra līdz 2016. gada februārim 17 dalībvalstis⁸ iesniedza Komisijai lūgumu, kurā tās norādīja, ka vēlas savā starpā izveidot ciešāku sadarbību attiecībā uz starptautisku pāru mantiskajām attiecībām un konkrēti šādās jomās: jurisdikcija, piemērojami tiesību akti, nolēmumu atzīšana un izpilde laulāto mantisko attiecību lietās, jurisdikcija, piemērojami tiesību akti un nolēmumu atzīšana un izpilde lietās par reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām, un lūdza Komisiju iesniegt priekšlikumu Padomei.

Priekšlikums Padomes Lēmumam, ar ko atļauj ciešāku sadarbību attiecībā uz jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un nolēmumu atzīšanu un izpildi starptautisku pāru mantisko attiecību jomā, aptverot gan laulāto mantiskās attiecības, gan reģistrētu partnerattiecību mantiskās sekas; šis priekšlikums Padomes regulai par laulāto mantiskajām attiecībām, kā arī paralēlais priekšlikums Padomes regulai par reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām – tie abi vērsti uz ciešāku sadarbību, un Komisija tos pieņēma vienlaicīgi –, ir Komisijas atbilde uz 17 dalībvalstu (turpmāk "iesaistītās dalībvalstis") lūgumu. Padomes lēmuma priekšlikumā ir iekļauts detalizēts juridisko nosacījumu izvērtējums, kuri reglamentē šo jomu, un tas, cik piemēroti ir ieviest ciešāku sadarbību attiecībā uz jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un nolēmumu atzīšanu un izpildi lietās par starptautisku pāru mantiskajām attiecībām, aptverot laulāto mantisko attiecību lietas un reģistrētu partnerattiecību mantiskās sekas.

⁵ COM(2011) 127.

⁶ Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumiem, Dānija nepiedalījās ierosinātās regulas pieņemšanā, un tādējādi šī regula Dānijai nebija saistoša un nebija jāpiemēro. Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju, kas pievienots Līgumiem, Īrija un Apvienotā Karaliste nebija paziņojušas par vēlēšanos piedalīties ierosinātās regulas pieņemšanā un piemērošanā.

⁷ A7-0253/2013.

⁸ Zviedrija, Beļģija, Grieķija, Horvātija, Slovēnija, Spānija, Francija, Portugāle, Itālija, Malta, Luksemburga, Čehijas Republika, Nīderlande, Austrija, Bulgārija un Somija.

1.2. Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Pieaugot personu mobilitātei telpā, kurā nepastāv iekšējās robežas, būtiski palielinās tādu pāru skaits, ko veido dažādu dalībvalstu pilsoņi, un šie pāri uzturas dalībvalstī, kura nav to pilsonības valsts, vai iegādājas īpašumus vairākās Eiropas Savienības dalībvalstīs. Pētījums, ko 2003. gadā veica konsorcijs *ASSER-UCL*,⁹ liecina, ka šādu starptautisku pāru skaits Eiropas Savienībā ir ļoti liels un ka pastāv praktiskas un juridiskas problēmas, ar ko šie pāri saskaras gan savas mantas ikdienas pārvaldē, gan tās sadalē pāra šķiršanās vai viena partnera nāves gadījumā. Bieži vien šīs problēmas izriet no lielajām atšķirībām piemērojamajos noteikumos – gan materiālo tiesību, gan starptautisko privāttiesību normās –, kas reglamentē mantiskās attiecības laulāto starpā.

Ņemot vērā laulību un reģistrētu partnerattiecību atšķirības, kā arī šo savienības veidu dažādās juridiskās sekas, Komisija iesniedz divu atsevišķu regulu priekšlikumus: vienu priekšlikumu par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi laulāto mantisko attiecību lietās un otru priekšlikumu par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi lietās par reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām. Šie divi priekšlikumi ir īstenošanas pasākumi ciešākai sadarbībai attiecībā uz jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un nolēmumu atzīšana un izpilde starptautisku pāru mantisko attiecību jomā, aptverot laulāto mantisko attiecību lietas un reģistrētu partnerattiecību mantiskās sekas.

Šā priekšlikuma mērķis ir Eiropas Savienībā izveidot skaidru tiesisko regulējumu, kas aptver tādus jautājumus kā jurisdikcija un laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamie tiesību akti, un vienkāršot nolēmumu un aktu šajā jomā apmaiņu starp dalībvalstīm.

2. APSPRIEŠANĀS REZULTĀTS – IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

Pirms Komisijas 2011. gada priekšlikuma sagatavošanas notika plašas apspriedes ar dalībvalstīm, pārējām Savienības iestādēm un sabiedrību. Pēc 2003. gadā veiktā pētījuma Komisija 2006. gada 17. jūlijā publicēja zaļo grāmatu par kolīzijas normām lietās, kas saistītas ar laulāto mantiskajām attiecībām, ieskaitot jautājumu par piekritību un savstarpēju atzīšanu¹⁰, un izraisīja plašas debates par šo tematu. Priekšlikuma sagatavošanai Komisija izveidoja ekspertu grupu *PRM/III*. Šajā grupā piedalījās dažādi profesionāļi, kas pārstāvēja dažādas Eiropas juridiskās kultūras, un laikposmā no 2008. gada līdz 2010. gadam notika piecas šīs grupas sanāksmes. Turklāt Komisija 2009. gada 28. septembrī rīkoja sabiedrisko apspriešanu, kurā piedalījās apmēram simts dalībnieku. Apspriešanā tika apstiprināts, ka ir nepieciešams ES līmeņa tiesību akts laulāto mantisko attiecību jomā, kas cita starpā ietvertu jautājumus par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem un nolēmumu atzīšanu un izpildi. Turklāt 2010. gada 23. martā tika rīkota valstu ekspertu sanāksme, lai apspriestu sagatavošanā esošā priekšlikuma vadlīnijas. Visbeidzot, Komisija veica vienotu ietekmes novērtējumu saistībā ar priekšlikumiem regulām par laulāto mantiskajām attiecībām un reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām.

Abos jaunajos priekšlikumos par laulāto mantiskajām attiecībām un reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām ietverti risinājumi, kas ir līdzīgi 2011. gada priekšlikumiem, un ņemtas vērā līdz 2015. gada beigām notikušās apspriedes Padomē un Eiropas Parlamentā.

⁹ *Salīdzinošo tiesību pētījums par noteikumiem, kas regulē jurisdikciju nosakošo normu kolīzijas, laulāto mantiskās attiecības regulējošo normu kolīzijas un nelaulātu pāru mantu mantisko jautājumu īstenošanu dalībvalstīs*, konsorcijs *ASSER-UCL*.

¹⁰ Skatīt: http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm
COM(2006) 400.

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

3.1. Juridiskais pamats

Šā priekšlikuma juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 81. panta 3. punkts, ar kuru Padomei tiek piešķirtas pilnvaras ar vienprātīgu lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu pieņemt pasākumus saistībā ar ģimenes tiesību aspektiem, kuriem ir pārrobežu ietekme.

Laulāto mantiskās attiecības izriet no iesaistīto indivīdu ģimenes attiecību pastāvēšanas. Laulāto mantiskās attiecības ir cieši saistītas ar laulību institūtu, tādējādi, pat ja tās ir mantiskās attiecības starp laulātajiem un starp laulātajiem un trešām personām, tās ir uzskatāmas par ģimenes tiesību daļu. Tās pastāv, kamēr pastāv laulība, un zaudē spēku, kad laulība vairs nepastāv (laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas vai viena laulātā nāves gadījumā).

Šā priekšlikuma mērķis ir izveidot starptautisko privāttiesību noteikumu pilnīgu kopumu, ko piemēro laulāto mantisko attiecību jomā. Tādējādi tas attiecas uz tādiem jautājumiem kā jurisdikcija, piemērojami tiesību akti un nolēmumu atzīšana un izpilde laulāto mantisko attiecību lietās. Priekšlikumā ietvertie noteikumi attiecas tikai uz pārrobežu lietām. Līdz ar to ir attiecīgi izpildīts 81. panta 3. punkta pārrobežu nosacījums. Šis priekšlikums attiecas tikai uz laulības mantiskajām sekām un nenosaka ne laulības institūtu, ne laulības atzīšanu citā dalībvalstī.

3.2. Subsidiaritātes princips

Priekšlikuma mērķus var sasniegt, tikai pieņemot kopējus noteikumus laulāto mantisko attiecību jomā, kuriem ir jābūt identiskiem visās iesaistītajās dalībvalstīs, lai iedzīvotājiem nodrošinātu tiesisko noteiktību un paredzamību. Tādējādi dalībvalstu vienpusēja rīcība darbotos pretēji šim mērķim. Hāgas Starptautisko privāttiesību konferences tika pieņemtas divas starptautiskas konvencijas šajā jomā, proti, 1905. gada 17. jūlija Konvencija par kolīziju normām attiecībā uz laulāto tiesībām un pienākumiem, kas izriet no laulības un skar viņu personiskās attiecības un mantu, un 1978. gada 14. marta Konvencija par tiesībām, kas piemērojamas laulāto mantiskajām attiecībām. Tomēr šīs konvencijas ir ratificējušas tikai trīs dalībvalstis, un tās nenodrošina šajā priekšlikumā izskatītajām problēmām vēlamos risinājumus, kā tas secināts ietekmes novērtējumā un sabiedriskās apspriešanas gaitā. Ņemot vērā problēmu, ar ko saskaras Savienības iedzīvotāji, būtību un mērogu, priekšlikuma mērķus var sasniegt vienīgi Savienības līmenī.

3.3. Proporcionalitātes princips

Priekšlikums atbilst proporcionalitātes principam, jo tas stingri aprobežojas ar to, kas nepieciešams, lai sasniegtu tā mērķus. Ar šo priekšlikumu netiek mēģināts saskaņot dalībvalstu materiālo tiesību normas laulāto mantisko attiecību jomā, un tas neietekmē to, kādi nodokļi tiek piemēroti laulāto mantisko attiecību izbeigšanas gadījumā dalībvalstīs. Ar šo priekšlikumu netiks uzlikts nekāds finansiāls vai administratīvs slogs iedzīvotājiem, bet tas radīs tikai pavisam nelielu papildu slogu attiecīgajām dalībvalstu iestādēm.

3.4. Ietekme uz pamattiesībām

Saskaņā ar Stratēģiju Pamattiesību hartas efektīvai īstenošanai Eiropas Savienībā¹¹ Komisija pārliecinājās, ka minētajā priekšlikumā ir ievērotas hartā noteiktās tiesības.

¹¹ Komisijas paziņojums COM (2010) 573, 19.10.2010.

Šis priekšlikums neskar tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kā arī tiesības stāties laulībā un tiesības izveidot ģimeni saskaņā ar valstu tiesību aktiem, kā tas paredzēts hartas 7. un 9. pantā.

Ir stiprinātas tiesības uz īpašumu, kas noteiktas hartas 17. pantā. Paredzamība attiecībā uz tiesību aktiem, ko piemēro pāra mantai, ļaus laulātajiem efektīvāk izmantot viņu īpašumtiesības.

Komisija arī pārliecinājās, ka priekšlikumā ir ievērots hartas 9. pants par tiesībām stāties laulībā un tiesībām veidot ģimeni saskaņā ar valsts tiesību aktiem, un hartas 21. pants, kas aizliedz jebkāda veida diskrimināciju.

Visbeidzot, ierosinātie noteikumi uzlabos ES tiesu iestāžu pieejamību iedzīvotājiem un jo īpaši laulātajiem pāriem. Tie atvieglos hartas 47. panta noteikumu īstenošanu, kas garantē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu. Paredzot objektīvus kritērijus, lai noteiktu, kurai tiesai ir jurisdikcija, tiek novērstas paralēlas procedūras, kā arī aktīvākās puses iespējas apsteigt otru tiesas meklējumos.

3.5. Tiesību akta izvēle

Lai nodrošinātu tiesisko noteiktību un paredzamību, ir vajadzīgi skaidri un vienoti noteikumi, turklāt tiesību aktam ir jābūt regulas veidā. Ierosinātie noteikumi attiecībā uz jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un nolēmumu apriti ir sīki izstrādāti un precīzi, un nav vajadzīga to transponēšana valstu tiesību aktos. Tiesiskās noteiktības un paredzamības mērķi tiktu apdraudēti, ja dalībvalstīm būtu šo noteikumu īstenošanas interpretācijas brīvība.

4. IETEKME UZ BUDŽETU, VIENKĀRŠOŠANA UN SASKANĪBA AR CITĀM SAVIENĪBAS POLITIKAS JOMĀM

4.1. Ietekme uz budžetu

Priekšlikums neietekmēs Savienības budžetu.

4.2. Vienkāršošana

Jurisdikcijas noteikumu saskaņošana ievērojami vienkāršos procedūras un ļaus saskaņā ar kopīgajiem noteikumiem noteikt, kurai tiesai ir jurisdikcija izskatīt lietas par laulāto mantiskajām attiecībām. To tiesu, kuras izskata lietas saistībā ar šķiršanos, laulāto atšķiršanu, laulības atzīšanu par neesošu vai mantošanu viena laulātā nāves gadījumā, piemērojot spēkā esošos ES tiesību aktus, jurisdikcijas paplašināšana attiecībā uz saistītām procedūrām laulāto mantisko attiecību jomā nodrošinās to, ka iedzīvotāju personīgo lietu kopumu izskata viena un tā pati tiesa.

Kolīziju normu saskaņošana ievērojami vienkāršos procedūras, nosakot piemērojamās tiesību aktus uz viena noteikumu kopuma pamata, kas aizstāj pastāvošās dalībvalstu kolīziju normas.

Visbeidzot, ierosinātie noteikumi saistībā ar tiesu nolēmumu atzīšanu un izpildi atvieglos iedzīvotāju pārvietošanos dažādās dalībvalstīs.

4.3. Saskaņība ar citām ES politikas jomām

Šis priekšlikums ir iesniegts saskaņā ar Komisijas izstrādāto plānu, lai novērstu šķēršļus, ar ko ikdienā saskaras Savienības pilsoņi, kad tie īsteno ES piešķirtās tiesības, kā tas noteikts iepriekšminētajā 2010. gada ziņojumā par Eiropas Savienības pilsonību.

5. PANTU SKAIDROJUMS

5.1. I nodaļa. Darbības joma un definīcijas

1. pants

Laulāto mantisko attiecību koncepts ir jāinterpretē autonomi un tajā jāiekļauj gan aspekti saistībā ar laulāto mantas ikdienas pārvaldi, gan saistībā ar laulāto mantisko attiecību izbeigšanos pāra šķiršanās vai viena laulātā nāves gadījumā.

Tiesību akta piemērošanas jomas noteikšanai šķita lietderīgi izveidot pilnīgu sarakstu ar jomām, uz kurām regula neattieksies. Tādējādi jomas, kuras jau reglamentē spēkā esošie ES noteikumi, piemēram, uzturēšanas saistības¹², jo īpaši starp laulātajiem, un no mantojuma tiesībām izrietoši jautājumi¹³, tiks izslēgtas no regulas darbības jomas.

Regula neskar ne laulības esību, ne likumību saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ne arī vienā dalībvalstī noslēgtas laulības atzīšanu citā dalībvalstī. Tā neskar arī sociālā nodrošinājuma jautājumus vai tiesības uz pensiju laulības šķiršanas gadījumā.

Šī regula neskar *in rem* tiesību uz īpašumu būtību, īpašuma un tiesību iedalījumu un šādu tiesību īpašnieka prerogatīvu noteikšanu.

Prasības reģistrēt īpašumu zemesgrāmatā un šāda ieraksta veikšanas vai neveikšanas sekas arī ir izslēgtas no šīs regulas darbības jomas.

3. pants

Lai nodrošinātu saskanību un atvieglotu to izpratni un vienveidīgu piemērošanu, dažas šīs regulas jēdzienu definīcijas atbilst definīcijām citos spēkā esošajos ES tiesību aktos.

Jēdziena „tiesa” ierosinātajā definīcijā ir ietvertas iestādes un juridiskās profesijas (piemēram, notāri), kuras pilda tiesu funkcijas vai darbojas ar tiesas deleģētām pilnvarām, tādējādi šo iestāžu vai personu lēmumi ir pielīdzināmi tiesas nolēmumiem attiecībā uz to atzīšanu un īstenošanu dalībvalstī, kas nav lēmuma pieņemšanas dalībvalsts.

5.2. II nodaļa. Jurisdikcija

Tiesvedība laulāto mantisko attiecību lietās bieži vien rodas saistībā ar atbrīvošanos no īpašuma gadījumos, kad pāris beidz pastāvēt viena laulātā nāves vai laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu rezultātā.

Šīs regulas mērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem to, ka dažādas saistītas viņu procedūras tiek izskatītas vienas un tās pašas dalībvalsts tiesās. Šim nolūkam regulā mēģināts nodrošināt, ka noteikumi par to tiesu jurisdikcijas noteikšanu, kuras izskata lietas par laulāto mantas jautājumiem, ir saskaņoti ar spēkā esošajiem noteikumiem citos Savienības tiesību aktos, un jo īpaši, ka jurisdikcija laulāto mantisko attiecību regulējumam tiek koncentrēta dalībvalstī, kuras tiesās izskata lietas par laulātā mantojumu vai laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu.

4. pants

¹² Reglamentēti ar Regulu (EK) Nr. 4/2009, OV L 7, 10.1.2009., 1. lpp.

¹³ Reglamentēti ar Regulu (EK) Nr. 650/2012, OV L 201, 27.7.2012., 107. lpp.

Lai nodrošinātu, ka viena laulātā nāves gadījumā kompetentā tiesa var skatīt gan mirušā laulātā mantojuma lietu, gan lietu par laulāto mantisko attiecību izbeigšanu, šajā pantā paredzēts, ka tiesa, kurai ir jurisdikcija mantošanas lietā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 650/2012 noteikumiem, ir arī jurisdikcija spriest par laulāto to mantisko attiecību izbeigšanu, kas saistītas ar mantošanu.

5. pants

Līdzīgi tiesai, kurai ir jurisdikcija attiecībā uz laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 2201/2003, dažos gadījumos (ja laulātie piekrīt) vajadzētu arī lemt par laulāto mantisko attiecību izbeigšanu, kas izriet no laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu.

6. pants un 7. pants

6. pantā ietverti noteikumi par jurisdikciju, kas būtu piemērojami gadījumos, kad jautājumi par laulāto mantiskajām attiecībām nav saistīti ar tiesvedību mantošanas vai laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu lietās (piemēram, ja laulātie vēlas mainīt viņu mantiskās attiecības). Hierarhisks piesaistes kritēriju saraksts ļautu noteikt dalībvalsti, kuras tiesām ir jurisdikcija izskatīt lietas par laulāto mantiskajām attiecībām.

Ierosinātie kritēriji ir, piemēram, laulāto kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta, pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta, ja viens no laulātajiem tajā joprojām dzīvo, vai atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta; šie kritēriji ir plaši izplatīti un bieži vien atbilst laulāto mantas atrašanās vietai. Pēdējais kritērijs ir laulāto kopīgā valstspiederība.

Šādos gadījumos, lai nodrošinātu lielāku paredzamību un laulāto izvēles brīvību, 7. pants arī dotu iespēju laulātajiem vienoties par to, ka tiesa, kas risina viņu mantisko attiecību jautājumus, ir tās dalībvalsts tiesa, kuras tiesību akti ir piemērojami laulāto mantiskajām attiecībām, vai tās dalībvalsts tiesa, kurā ir noslēgta attiecīgā laulība.

9. pants

Izņēmuma kārtā dalībvalsts tiesa, kurai ir jurisdikcija, var atteikties no šīs jurisdikcijas, ja tās dalībvalsts tiesību akti neatzīst attiecīgo laulību. Lai šādos gadījumos nodrošinātu laulātajiem tiesu iestāžu pieejamību, laulātie var vienoties, par tiesvedību tās dalībvalsts tiesās, kuras tiesību akti tiek piemēroti laulāto mantiskajām attiecībām, vai tās dalībvalsts tiesās, kurā ir noslēgta attiecīgā laulība. Pretējā gadījumā 6. pantā noteiktie kritēriji noteiktu, kuras dalībvalsts tiesām būtu jālemj par šo jautājumu.

10. pants

Ja, piemērojot iepriekšminētos pantus, jurisdikcija nav nevienai dalībvalstij, šis pants nodrošina tiesu iestāžu pieejamību laulātajiem un trešām ieinteresētajām personām tās dalībvalsts tiesā, kurā vienam vai abiem laulātajiem pieder nekustamais īpašums. Šajos gadījumos tiesas lemtu tikai attiecībā uz nekustamo īpašumu, kas atrodas minētajā dalībvalstī.

5.3. III nodaļa. Piemērojamie tiesību akti

20. pants

Tiesību akti, ko piemērotu laulāto mantiskajām attiecībām, var būt kādas dalībvalsts tiesību akti vai trešās valsts tiesību akti.

21. pants

Šajā regulā ir izvēlēta viena shēma: visai laulāto mantai neatkarīgi no tās veida (kustama vai nekustama) un atrašanās vietas piemēro vienus un tos pašus tiesību aktus, proti, tiesību aktus, kas piemērojami laulāto mantiskajām attiecībām.

Nekustamajam īpašumam ir īpaša nozīme pāra mantas sastāvā, un viens no iespējamajiem risinājumiem ir tam piemērot tās valsts tiesību aktus, kurā tas atrodas (*lex rei sitae*), kas nozīmē to, ka tiktu atļauta laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamo tiesību aktu sava veida „sadališana”. Tomēr šķiet, ka šis risinājums rada grūtības, jo īpaši saistībā ar laulāto mantisko attiecību izbeigšanu, jo tas radītu laulāto mantas nevēlamu sadrumstalotību (turklāt saistības saglabātos vienotā shēmā) un atšķirīgu tiesību aktu piemērošanu dažādai mantai, kas ietilpst laulāto mantisko attiecību jomā. Tādējādi šī regula paredz, ka laulāto mantai piemērojami tiesību akti – neatkarīgi no tā, vai tos ir izvēlējušies laulātie vai tie ir noteikti saskaņā ar citiem noteikumiem tāpēc, ka šāda izvēle nav izdarīta –, tiks piemēroti visai laulāto mantai (kustamai vai nekustamai) neatkarīgi no tās atrašanās vietas.

22. pants

Apspriešanās laikā tika panākta plaša vienprātība par to, lai dotu zināma veida brīvību pusēm izvēlēties tiesību aktus, ko piemēros laulāto mantiskajām attiecībām, nolūkā atvieglot laulātajiem to mantas pārvaldību. Šis risinājums būtu skaidri jāreglamentē, lai novērstu to, ka izvēlētajiem tiesību aktiem ir maza saistība ar pāra faktisko situāciju vai kopīgo vēsturi: tāpēc izvēlētajiem tiesību aktiem ir jābūt laulāto vai topošo laulāto (vai viena no viņiem) pastāvīgās dzīvesvietas vai pilsonības valsts tiesību aktiem.

Papildus laulāto iespējai laulības noslēgšanas brīdī izvēlēties piemērojamos tiesību aktus šis pants ļauj šādu izvēli izdarīt arī pēc tam. Tādā pašā veidā laulātie, kuri laulības noslēgšanas brīdī ir izvēlējušies piemērojamos tiesību aktus, var pēc tam izlemt mainīt tiesību aktus un izvēlēties kādus citus. Ja laulātie nolemj mainīt tiesību aktus, kas piemērojami viņu mantiskajām attiecībām, viņi var izvēlēties tikai vienas valsts tiesību aktus, ko viņi būtu varējuši izvēlēties laulības noslēgšanas brīdī.

Ir iespējama tikai tāda piemērojamo tiesību aktu maiņa, kam laulātie ir piekrituši brīvprātīgi. Lai izvairītos no jebkādas tiesiskās nenoteiktības, regulas noteikumi paredz, ka piemērojamos tiesību aktus nevarēs mainīt automātiski, ja puses nebūs tam piekritušas vai ja tās nebūs bijušas par to informētas.

Turklāt, lai izvairītos no situācijas, kad laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamo tiesību aktu maiņa nevēlami ietekmē laulātos, šīs maiņas ietekmei jābūt vērstai tikai uz nākotni, izņemot, ja laulātie nolemj paredzēt atpakaļejošu spēku.

Ir nodrošināta trešo personu tiesību aizsardzība, kuru intereses varētu skart iespējama laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamo tiesību aktu maiņa: regulā paredzēts, ka laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamo tiesību aktu maiņa, kurai ir atpakaļejošs spēks, nevar nelabvēlīgi ietekmēt trešo personu tiesības.

23.-25. pants

Ar šiem noteikumiem nosaka procedūras, kas laulātajiem jāievēro, izvēloties piemērojamos tiesību aktus un vienojoties par laulāto mantiskajām attiecībām, noslēdzot laulāto mantisko attiecību līgumu.

26. pants

Ja laulātie neizvēlas laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamos tiesību aktus, ir svarīgi, ka iesaistītajās dalībvalstīs pastāv vienoti noteikumi, lai noteiktu, kuri tiesību akti ir piemērojami gadījumos, kad laulātie nav izdarījuši izvēli. Saraksts ar objektīviem piesaistes kritērijiem, ko piemēro hierarhiskā secībā, ļautu noteikt, kuri tiesību akti ir jāpiemēro, tādējādi nodrošinot paredzamību gan laulātajiem, gan trešām personām. Šie kritēriji nodrošinātu saskaņotību starp pāru dzīves realitāti, jo īpaši, saistībā ar pirmās kopīgās pastāvīgās dzīvesvietas noteikšanu, un iespēju viegli noteikt tiesību aktus, kas piemērojami laulāto mantiskajām attiecībām. Tomēr izņēmuma kārtā viens no laulātajiem var lūgt tiesu noteikt, ka piemērojami tiesību akti ir tās valsts tiesību akti, kurā atradās laulāto pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta.

27. pants un 28. pants

Regulā ir uzskaitīti daži no jautājumiem, ko reglamentētu laulāto mantiskajām attiecībām piemērojami tiesību akti. Šādi jautājumi ietver atbrīvošanos no īpašuma un arī laulāto mantisko attiecību ietekmi uz attiecībām starp vienu laulāto un trešām personām. Tomēr, lai aizsargātu trešo personu tiesības, regulā ir paredzēts, ka laulātais nevar izmantot piemērojamos tiesību aktus pret trešo personu strīdā, izņemot gadījumu, kad šī trešā persona zināja vai tai būtu vajadzējis zināt par laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamajiem tiesību aktiem. Regula arī nosaka, kādos gadījumos tiktu uzskatīts, ka trešā persona zināja vai tai būtu vajadzējis zināt par laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamajiem tiesību aktiem.

30. pants

Lai ņemtu vērā valstu noteikumus par ģimenes mājokļa aizsardzību, šis pants ļauj ārvalstu tiesību aktu vietā piemērot konkrētās valsts tiesību aktus. Tādējādi, lai nodrošinātu ģimenes mājokļa aizsardzību, dalībvalsts, kuras teritorijā šis mājoklis atrodas, var piemērot savus noteikumus ģimenes mājokļa aizsardzības jomā. Izņēmuma kārtā šī dalībvalsts varēs prioritārā kārtībā piemērot savus tiesību aktus visām personām, kuras dzīvo tās teritorijā, un nevis parasti piemērojamo tiesību aktu vai šo personu laulību līguma, kas noslēgts citā dalībvalstī, noteikumus.

5.4. IV nodaļa. Atzīšana, izpildāmība un izpilde

Šis priekšlikums paredz nolēmumu, publisku aktu un tiesas izlīgumu brīvu apriti laulāto mantisko attiecību jomā. Tas nodrošina savstarpēju atzīšanu, kuras pamatā ir savstarpēja uzticība, kas izriet no dalībvalstu integrācijas Savienībā.

Šī brīvā aprite tiktu īstenota kā vienota procedūra, kas paredzēta citas dalībvalsts nolēmumu, publisku aktu un tiesas izlīgumu atzīšanai un izpildei. Šī procedūra aizvieto valstu procedūras, kas pašlaik ir spēkā dažādās dalībvalstīs. Turklāt Savienības līmenī ir saskaņoti neatzīšanas vai izpildes atteikuma pamatojumi vai arī tie ir samazināti līdz nepieciešamajam minimumam. Tie aizvieto dažādos un bieži vien plašākus pamatojumus, kas pašlaik tiek izmantoti valstu līmenī.

Nolēmumi

Ierosinātie noteikumi par nolēmumu atzīšanu un izpildi ir saskaņoti ar Regulas Nr. 650/2012 noteikumiem par mantošanu. Tādējādi tie pamatojas uz minētajā regulā noteikto ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanas un izpildes procedūru. Tas nozīmē, ka jebkurš kādas dalībvalsts nolēmums tiek atzīts citās dalībvalstīs bez īpašas procedūras un ka nolūkā panākt šā nolēmuma izpildi citā dalībvalstī prasības iesniedzējiem, lai panāktu izpildāmības pasludināšanu, būs jāievēro vienota procedūra izpildes dalībvalstī. Šī procedūra ir vienpusēja un aprobežojas ar to, ka pirmajā posmā tiek pārbaudīti dokumenti. Tikai vēlākā posmā, kad atbildētājs sniegs iebildumus, tiesnesis izskatīs iespējamus atteikuma pamatojumus. Tas nodrošinās atbildētāju tiesību pienācīgu aizsardzību.

Salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju minētie noteikumi ir ievērojams solis uz priekšu šajā jomā. Nolēmumu atzīšanu un izpildi pašlaik reglamentē ar dalībvalstu tiesību aktiem vai divpusējiem nolīgumiem, kas noslēgti starp atsevišķām dalībvalstīm. Dažādās dalībvalstīs tiek izmantotas atšķirīgas procedūras, kā arī dokumenti, kas nepieciešami izpildāmības pasludināšanas panākšanai, un pamatojumi, kāpēc ārvalstu nolēmumi netiek atzīti, ir dažādi.

Kā tas minēts iepriekš, šī regula ir pirmais pasākums laulāto mantisko attiecību jomā un tā attiecas uz ģimenes tiesībām (skatīt 3.1. punktu). Ņemot vērā īpašos apstākļus, uz nolēmumu brīvu apriti attiecas ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanas un izpildes procedūra. Tomēr vēlākā posmā, kad būs izvērtēta šīs regulas noteikumu piemērošana un izveidota tiesu iestāžu sadarbība laulāto mantisko attiecību jomā un ar to saistītās jomās, jo īpaši saistībā ar regulu „Brisele IIa”¹⁴, varētu apsvērt starpposma procedūras (ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanas un izpildes procedūras) atcelšanu līdzīgi kā citās jomās.

Akti, ko izdod iestādes saskaņā ar deleģējumu atbilstoši šīs regulas 3. pantā noteiktajai tiesas definīcijai, tiks pielīdzināti tiesas nolēmumiem un uz tiem attieksies šajā nodaļā paredzētie noteikumi par atzīšanu un izpildi.

Publiski akti

Ņemot vērā to, cik svarīgi ir publiski akti laulāto mantisko attiecību jomā, un lai nodrošinātu šīs regulas saskaņotību ar citiem Savienības tiesību aktiem, ar šo regulu jāsniedz garantija minēto aktu akceptēšanai, lai nodrošinātu to brīvu apriti.

Publisku aktu akceptēšana nozīmē to, ka tiem ir tāds pats pierādījuma spēks attiecībā uz akta saturu un faktiem, kas tajā ir ietverti, kā arī tāda pati autentiskuma prezumpcija un izpildāmība kā to izcelsmes valstī.

2016/0059 (CNS)

Priekšlikums

PADOMES REGULA

par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi laulāto mantisko attiecību lietās

¹⁴ Padomes 2003. gada 27. novembra Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu, OV L 338, 23.12.2003.

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 81. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu¹⁵,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹⁶,

saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Eiropas Savienība ir noteikusi sev mērķi uzturēt un pilnveidot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurā ir nodrošināta personu brīva pārvietošanās. Lai pakāpeniski izveidotu šādu telpu, Savienībai ir jāpieņem pasākumi, kas attiecas uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās, kurās ir pārrobežu elementi, jo īpaši tad, kad tas nepieciešams iekšējā tirgus pienācīgai darbībai.
- (2) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 81. panta 2. punkta c) apakšpunktu šādi pasākumi var ietvert pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt saderību starp dalībvalstīs piemērojamiem noteikumiem par tiesību normu un jurisdikcijas kolīzijām.
- (3) Eiropadomes Tamperes sanāksmē 1999. gada 15. un 16. oktobrī kā pamatu tiesu iestāžu sadarbībai civillietās apstiprināja spriedumu un tiesu iestāžu citu nolēmumu savstarpējas atzīšanas principu un aicināja Padomi un Komisiju pieņemt pasākumu programmu, lai īstenotu šo principu.
- (4) Komisija un Padome 2000. gada 30. novembrī pieņēma kopēju pasākumu programmu par nolēmumu savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu civillietās un komerclietās¹⁷. Minētajā programmā pasākumi, kas attiecas uz kolīziju normu saskaņošanu, ir norādīti kā pasākumi, kuri veicina nolēmumu savstarpēju atzīšanu, un tajā ir paredzēts izstrādāt tiesību aktu laulāto mantisko attiecību lietās.
- (5) Eiropadome 2004. gada 4. un 5. novembra sanāksmē Briselē pieņēma jaunu programmu ar nosaukumu "Hāgas programma brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai Eiropas Savienībā"¹⁸. Šajā programmā Padome aicināja Komisiju iesniegt zaļo grāmatu par kolīzijas normām lietās, kas saistītas ar laulāto mantiskajām attiecībām, ieskaitot jautājumu par jurisdikciju un savstarpēju atzīšanu. Programmā ir arī uzsvērtā nepieciešamība pieņemt tiesību aktu šajā jomā.
- (6) Komisija 2006. gada 17. jūlijā pieņēma Zaļo grāmatu par kolīzijas normām lietās, kas saistītas ar laulāto mantiskajām attiecībām, ieskaitot jautājumu par piekritību un savstarpēju atzīšanu¹⁹. Saistībā ar šo zaļo grāmatu notika plašas apspriedes par grūtībām, ar ko pāri

¹⁵ OV C [...], [...], [...]. lpp.

¹⁶ OV C [...], [...], [...]. lpp.

¹⁷ OV C 12, 15.1.2001., 1. lpp.

¹⁸ OV L 53, 3.3.2005., 1. lpp.

¹⁹ COM(2006) 400.

Eiropā saskaras brīdī, kad jāatbrīvojas no kopīgās mantas, un pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

- (7) Eiropadome 2009. gada 10. un 11. decembra sanāksmē Briselē pieņēma jaunu daudzgadu programmu ar nosaukumu "Stokholmas programma – atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā"²⁰. Minētajā programmā Eiropadome pauda uzskatu, ka savstarpējā atzīšana būtu jāattiecina arī uz jomām, kuras vēl nav aptvertas, tomēr ir būtiskas ikdienas dzīvē, piemēram, laulāto mantiskās tiesības, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstu tiesību sistēmas, tostarp sabiedrisko kārtību (*ordre public*), un valstu tradīcijas attiecīgajā jomā.
- (8) Turklāt „2010. gada ziņojumā par Eiropas Savienības pilsonību: likvidējot šķēršļus Eiropas Savienības pilsoņu tiesību īstenošanai”²¹, kas tika pieņemts 2010. gada 27. oktobrī, Komisija paziņoja, ka tiks pieņemts tiesību akta priekšlikums, lai novērstu šķēršļus, kas traucē personām brīvi pārvietoties, un jo īpaši problēmas, ar ko pāri saskaras savas mantas pārvaldībā vai sadalē.
- (9) Komisija 2011. gada 16. martā pieņēma priekšlikumu²² Padomes regulai par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi laulāto mantisko attiecību lietās un priekšlikumu²³ Padomes regulai par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi lietās par reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām.
- (10) 2015. gada 3. decembra sanāksmē Padome secināja, ka nav iespējams panākt vienprātību, lai pieņemtu priekšlikumus regulām par laulāto mantiskajām attiecībām un reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām, un tāpēc Savienība kopumā nevar pieņemtamā termiņā sasniegt šādas sadarbības mērķus.
- (11) No 2015. gada decembra līdz 2016. gada februārim Zviedrija, Beļģija, Grieķija, Horvātija, Slovēnija, Spānija, Francija, Portugāle, Itālija, Malta, Luksemburga, Vācija, Čehijas Republika, Nīderlande, Austrija, Bulgārija un Somija iesniedza Komisijai lūgumu, kurā tās norādīja, ka vēlas savā starpā izveidot ciešāku sadarbību attiecībā uz starptautisku pāru mantiskajām attiecībām un konkrēti šādās jomās: jurisdikcija, piemērojamiem tiesību akti, nolēmumu atzīšana un izpilde laulāto mantisko attiecību lietās, jurisdikcija, piemērojamiem tiesību akti un nolēmumu atzīšana un izpilde lietās par reģistrētu partnerattiecību mantiskajām sekām, un lūdza Komisiju iesniegt priekšlikumu Padomei.
- (12) [...] Padome pieņēma lēmumu [...], ar ko atļauj ciešāku sadarbību attiecībā uz jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un nolēmumu atzīšanu un izpildi starptautisku pāru mantisko attiecību jomā, aptverot gan laulāto mantiskās attiecības, gan reģistrētu partnerattiecību mantiskās sekas.
- (13) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 328. panta 1. punktu, izveidojot ciešāku sadarbību, tai jābūt pieejamai visām dalībvalstīm, ja tās ievēro līdzdalības nosacījumus, kas noteikti lēmumā, ar kuru dod šādas sadarbības atļauju. Tai jābūt tām pieejamai arī jebkurā citā laikā, ja papildus minētajiem nosacījumiem tās ievēro šajā sakarā jau pieņemtos aktus. Komisijai un dalībvalstīm, kas iesaistās ciešākā sadarbībā, būtu jānodrošina, ka līdzdalība tiek sekmēta iespējami lielākam dalībvalstu skaitam. Šai regulai būtu jāuzliek saistības kopumā un vajadzētu būt tieši piemērojamai tikai iesaistītajās dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem.

²⁰ OV L 115, 4.5.2010., 1. lpp.

²¹ COM(2010) 603.

²² COM(2011) 126.

²³ COM(2011) 127.

- (14) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 81. pantu šī regula būtu jāpiemēro saistībā ar laulāto mantiskajām attiecībām, kurām ir pārrobežu elementi.
- (15) Lai laulātajiem pāriem nodrošinātu tiesisko noteiktību attiecībā uz to mantu, kā arī zināmu paredzamību, būtu lietderīgi vienā tiesību aktā iekļaut visus noteikumus, ko piemēro laulāto mantiskajām attiecībām.
- (16) Lai sasniegtu minētos mērķus, šajā regulā būtu jāapvieno noteikumi par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu, publisko aktu un tiesas izlīgumu atzīšanu vai attiecīgā gadījumā akceptēšanu, izpildāmību un izpildi.
- (17) Šajā regulā nav definēts jēdziens "laulība", kas ir definēts dalībvalstu tiesību aktos.
- (18) Šīs regulas darbības jomā būtu jāiekļauj visi laulāto mantisko attiecību civiltiesību aspekti, aptverot gan laulāto mantas ikdienas pārvaldi, gan mantisko attiecību izbeigšanu, it īpaši sakarā ar pāra šķiršanos vai viena laulātā nāvi. Šajā regulā termins "laulāto mantiskās attiecības" būtu jāinterpretē autonomi, un tam būtu jāaptver ne tikai noteikumi, no kuriem laulātie nedrīkst atkāpties, bet arī jebkādi neobligāti noteikumi, par ko laulātie var vienoties saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem, kā arī jebkādi piemērojamo tiesību aktu standartnoteikumi. Tajā ietver ne tikai mantas regulējumu, kas ir sevišķi un vienīgi paredzēts dažās valstu tiesību sistēmās laulības gadījumā, bet arī jebkādas mantiskās attiecības starp laulātajiem un viņu attiecībās ar trešām personām, kas rodas tieši no laulības attiecībām vai no to izbeigšanās.
- (19) Skaidrības labad vairāki jautājumi, ko varētu uzskatīt par saistītiem ar laulāto mantisko attiecību lietām, būtu nepārprotami jāizslēdz no šīs regulas darbības jomas.
- (20) Tādējādi šī regula nebūtu jāpiemēro jautājumiem par laulāto vispārējo tiesībspēju un rīcībspēju, tomēr šai izslēgšanai nebūtu jāattiecas uz viena vai abu laulāto konkrētām pilnvarām un tiesībām saistībā ar mantu – vai nu viņu pašu starpā, vai attiecībā uz trešām personām –, jo šīm pilnvarām un tiesībām būtu jāietilpst šīs regulas darbības jomā.
- (21) Tā nebūtu jāpiemēro citiem prejudiciāliem jautājumiem, kā, piemēram, laulības esība, likumība vai atzīšana, uz ko attiecas dalībvalstu tiesību akti, tostarp to starptautisko privāttiesību noteikumi.
- (22) Tā kā uzturēšanas saistības starp laulātajiem reglamentē ar Regulu (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās²⁴, tās būtu jāizslēdz no šīs regulas darbības jomas, tāpat kā jautājumi par mirušā laulātā atstātā mantojuma mantošanu, ko reglamentē ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 650/2012 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi²⁵.
- (23) Jautājumi par tiesībām starp laulātajiem nodot vai koriģēt vecuma vai invaliditātes pensijas tiesības – neatkarīgi no to veida –, kas iegūtas laulības laikā un kas nav devušas pensijas ienākumus laulības laikā, ir jautājumi, kam vajadzētu palikt izslēgtiem no šīs regulas darbības jomas, ņemot vērā dalībvalstīs pastāvošās konkrētās sistēmas. Tomēr tādām izņēmumiem būtu jāsauglabā sašaurināta interpretācija. Tādējādi šai regulai būtu it īpaši jāreglamentē jautājums par pensijas aktīvu klasifikāciju, par summām, kas vienam laulātajam jau ir izmaksātas laulības laikā, un par iespējamu kompensāciju, kas tiktu piešķirta, ja pensija ir pieteikta sistēmā ar kopīgiem aktīviem.

²⁴ OV L 7, 10.1.2009., 1. lpp.

²⁵ OV L 201, 27.7.2012., 107. lpp.

- (24) Ar šo regulu būtu jāpieļauj, ka laulāto mantisko attiecību rezultātā rodas vai tiek nodotas tiesības uz nekustamo vai kustamo mantu, kā tas noteikts tiesību aktos, kas piemērojami laulāto mantiskajām attiecībām. Tomēr tai nevajadzētu skart ierobežoto skaitu (*numerus clausus*) *in rem* tiesību, kas sastopamas dažu dalībvalstu tiesību aktos. Nevajadzētu prasīt, lai dalībvalsts atzīst *in rem* tiesības attiecībā uz mantu, kas atrodas minētās dalībvalsts teritorijā, ja attiecīgās *in rem* tiesības nav noteiktas tās tiesību aktos.
- (25) Tomēr, lai laulātie varētu citā dalībvalstī izmantot tiesības, kas viņiem radušās vai nodotas laulāto mantisko attiecību rezultātā, šajā regulā būtu jāparedz nezināmu *in rem* tiesību pielāgošana vislīdzvērtīgākajām tiesībām minētās citas dalībvalsts tiesību aktos. Saistībā ar šādu pielāgošanu būtu jāņem vērā konkrēto *in rem* tiesību mērķi un nolūki, un to radītās sekas. Lai noteiktu valsts vislīdzvērtīgākās tiesības, var sazināties ar tās valsts iestādēm vai kompetentajām personām, kuras tiesību akti tiek piemēroti laulāto mantiskajām attiecībām, lai gūtu papildu informāciju par tiesību būtību un to radītajām sekām. Šajā nolūkā varētu izmantot pastāvošos tīklus tiesu iestāžu sadarbības jomā civillietās un komercietās, kā arī jebkādos citus pieejamus līdzekļus, kas palīdzētu izprast ārvalstu tiesību aktus.
- (26) Šajā regulā skaidri paredzētā nezināmo *in rem* tiesību pielāgošana nedrīkstētu šīs regulas piemērošanas kontekstā liegt izmantot citas pielāgošanas formas.
- (27) Prasības par nekustamā vai kustamā īpašuma tiesību reģistrāciju reģistrā būtu jāizslēdz no šīs regulas darbības jomas. Tāpēc tas, ar kādiem juridiskiem nosacījumiem un kā jāveic reģistrācija (attiecībā uz nekustamo īpašumu – *lex rei sitae*) un kuru iestāžu, piemēram, zemesgrāmatu nodaļu vai notāru, ziņā ir pārbaudīt, vai ir izpildītas visas prasības un ka iesniegtā vai sagatavotā dokumentācija ir pietiekama vai ka tajā ir iekļauta vajadzīgā informācija, būtu jānosaka pēc tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas attiecīgais reģistrs. Iestādes jo īpaši var pārbaudīt, vai reģistrācijai iesniegtajā dokumentā minētās laulātā tiesības uz īpašumu ir kā tādas reģistrētas reģistrā vai ir citādi pierādītas saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas reģistrs. Lai novērstu dokumentu dublēšanos, reģistrācijas iestādēm būtu jāakceptē tādi dokumenti, kurus citā dalībvalstī izstrādājušas kompetentās iestādes un kuru aprīte ir paredzēta šajā regulā. Tam nevajadzētu liegt reģistrācijas iestādēm prasīt, lai persona, kas piesakās reģistrācijai, sniedz tādu papildu informāciju vai iesniedz tādas papildu dokumentus, kādi vajadzīgi saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas reģistrs, piemēram, informāciju vai dokumentus par nodokļu maksājumiem. Kompetentā iestāde personai, kas piesakās reģistrācijai, var norādīt, kā var iesniegt trūkstošo informāciju vai dokumentus.
- (28) No šīs regulas darbības jomas būtu jāizslēdz arī sekas, ko rada tiesību reģistrācija reģistrā. Tādēļ tas, vai reģistrācijai, piemēram, ir deklaratīvas vai konstitutīvas sekas, būtu jānosaka pēc tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas attiecīgais reģistrs. Tādējādi, piemēram, tad, ja saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas reģistrs, tiesību iegūšana uz nekustamo īpašumu jāreģistrē reģistrā, lai nodrošinātu, ka šādiem reģistriem ir *erga omnes* spēks, vai lai aizsargātu tiesiskus darījumus, šādu tiesību iegūšanas brīdis būtu jāreglamentē ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem.
- (29) Šajā regulā būtu jāņem vērā dalībvalstīs piemērotās dažādās sistēmas laulāto mantisko attiecību lietu risināšanai. Tādēļ šajā regulā termins "tiesa" būtu jāsaprot paplašināti, lai aptvertu ne tikai tiesas šā vārda tiešajā nozīmē, kuras veic tiesas funkcijas, bet arī, piemēram, dažu dalībvalstu notārus, kas konkrētās laulāto mantisko attiecību lietās līdzīgi tiesām pilda tiesas funkcijas, un notārus un tiesību speciālistus, kas dažās dalībvalstīs saskaņā ar tiesas deleģētām pilnvarām konkrētās laulāto mantiskajās attiecībās pilda tiesas funkcijas. Šajā regulā izklāstītajiem noteikumiem par jurisdikciju vajadzētu būt saistošiem

visām tiesām, kā tās definētas šajā regulā. Un pretēji – terminam "tiesa" nebūtu jāaptver kādas dalībvalsts ārpusstiesas iestādes, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pilnvarotas nodarboties ar laulāto mantisko attiecību lietām, piemēram, notārus vairākumā dalībvalstu, ja tie nepilda tiesas funkcijas, kā tas parasti ir.

- (30) Ar šo regulu visiem notāriem, kuriem dalībvalstīs ir kompetence laulāto mantisko attiecību lietās, būtu jādod iespēja īstenot šādu kompetenci. Tam, vai notāriem attiecīgajā dalībvalstī ir saistoši šajā regulā izklāstītie noteikumi par jurisdikciju, vajadzētu būt atkarīgam no tā, vai uz tiem attiecas vai neattiecas jēdziens "tiesa" šīs regulas nozīmē.
- (31) Dalībvalstīs laulāto mantisko attiecību lietās notāru izdotu aktu aprītei būtu jānotiek saskaņā ar šo regulu. Ja notāri pilda tiesas funkcijas, viņiem ir saistoši noteikumi par jurisdikciju, un viņu izdotu lēmumu aprītei būtu jānotiek saskaņā ar noteikumiem par nolēmumu atzīšanu, izpildāmību un izpildi. Ja notāri nepilda tiesas funkcijas, noteikumi par jurisdikciju viņiem nav saistoši, un viņu izdotu publisko aktu aprītei būtu jānotiek saskaņā ar noteikumiem par publiskiem aktiem.
- (32) Lai ņemtu vērā pāru arvien pieaugošo mobilitāti laulības laikā un veicinātu pareizu tiesas spriešanu, noteikumiem par jurisdikciju šajā regulā būtu jādod iedzīvotājiem iespēja, ka dažādas saistītas procedūras tiek izskatītas vienas un tās pašas dalībvalsts tiesās. Tādēļ šajā regulā būtu jācenšas jurisdikciju laulāto mantisko attiecību lietās koncentrēt tajā dalībvalstī, kuras tiesas tiek aicinātas izskatīt laulātā mantojuma lietu vai laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu saskaņā ar, attiecīgi, Regulu (ES) Nr. 650/2012 vai Padomes Regulu (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu²⁶
- (33) Šajā regulā būtu jāparedz, ka tad, ja kādas dalībvalsts tiesā, kurā ir celta prasība saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 650/2012, notiek tiesvedība par laulātā mantojumu, minētās dalībvalsts tiesām vajadzētu būt jurisdikcijai spriest lietās par laulāto mantiskajām attiecībām saistībā ar minēto mantošanas lietu.
- (34) Tāpat arī jautājumi par laulāto mantiskajām attiecībām saistībā ar tiesvedību, kas notiek kādas dalībvalsts tiesā, kurā ir celta prasība par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 2201/2003, būtu jāizskata minētās dalībvalsts tiesām, izņemot gadījumus, kad jurisdikciju spriest par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu var balstīt tikai uz īpašiem jurisdikcijas pamatojumiem. Šādos gadījumos jurisdikcijas koncentrācija nebūtu jāatļauj bez laulāto vienošanās.
- (35) Ja jautājumi par laulāto mantiskajām attiecībām nav saistīti ar tiesvedību, kas kādas dalībvalsts tiesā notiek attiecībā uz laulātā mantojumu vai laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, šajā regulā būtu jāparedz secīgi piesaistes kritēriji jurisdikcijas noteikšanai, sākot ar laulāto pastāvīgo dzīvesvietu laikā, kad tiesā ir celta prasība. Minētie piesaistes kritēriji ir paredzēti, ievērojot arvien lielāko iedzīvotāju mobilitāti un ar mērķi nodrošināt, ka pastāv patiens piesaistes kritērijs starp laulātajiem un dalībvalsti, kurā īsteno jurisdikciju.
- (36) Lai uzlabotu juridisko noteiktību, paredzamību un pušu autonomiju, ar šo regulu būtu jāļauj noteiktos apstākļos pusēm noslēgt vienošanos par tiesas izvēli par labu piemērojamo tiesību aktu dalībvalsts tiesām vai laulības noslēgšanas dalībvalsts tiesām.

²⁶ OV L 338, 23.12.2003., 1. lpp.

- (37) Lai piemērotu šo regulu un būtu reglamentētas visas iespējamās situācijas, laulības noslēgšanas dalībvalstij vajadzētu būt tai dalībvalstij, kuras iestādēs laulība tiek noslēgta.
- (38) Dalībvalsts tiesas var nolemt, ka saskaņā ar to starptautisko privāttiesību normām attiecīgo laulību nevar atzīt laulāto mantisko attiecību tiesvedības nolūkā. Šādā gadījumā izņēmuma kārtā var būt nepieciešams atteikties no jurisdikcijas saskaņā ar šo regulu. Tiesas rīkojas ātri, un attiecīgajai pusei vajadzētu būt iespējai iesniegt savu lietu jebkurā citā dalībvalstī, kurā pastāv kāds piesaistes kritērijs, pēc kura ir piešķirama jurisdikcija – neatkarīgi no šo jurisdikcijas pamatu secības –, vienlaikus ievērojot pušu autonomiju. Jebkurai tiesai, kurā pēc atteikšanās no jurisdikcijas tiek celta prasība un kura nav laulības noslēgšanas dalībvalsts tiesa, arī var būt vajadzība izņēmuma kārtā atteikties no jurisdikcijas tādos pašos apstākļos. Tomēr dažādo jurisdikcijas noteikumu kombinācijai būtu jānodrošina, ka pusēm ir visas iespējas celt prasību kādas citas tādas dalībvalsts tiesā, kura pieņems jurisdikciju šo pušu laulāto mantisko attiecību noregulējuma nolūkos.
- (39) Šai regulai nebūtu jāliedz pusēm laulāto mantisko attiecību lietu nokārtot miermīlīgi ārpus tiesas vienošanās ceļā, piemēram, pie notāra, viņu izvēlētajā dalībvalstī, ja tas ir iespējams atbilstīgi minētās dalībvalsts tiesību aktiem. Tā tam vajadzētu būt arī gadījumā, ja laulāto mantiskajām attiecībām piemērojami tiesību akti nav minētās dalībvalsts tiesību akti.
- (40) Lai nodrošinātu, ka visu dalībvalstu tiesas var pēc vieniem un tiem pašiem pamatiem īstenot jurisdikciju attiecībā uz laulāto mantiskajām attiecībām, šajā regulā būtu jāsniedz izsmeļošs pamatu saraksts, pēc kuriem var īstenot tādu papildu jurisdikciju.
- (41) Lai nodrošinātu tiesiskās aizsardzības līdzekļus, jo īpaši gadījumos, kad liegta piekļuve tiesai, šajā regulā būtu jāparedz *forum necessitatis*, lai kādas dalībvalsts tiesai izņēmuma gadījumā ļautu spriest par tādām laulāto mantiskajām attiecībām, kuras ir cieši saistītas ar trešo valsti. Var uzskatīt, ka tāds izņēmuma gadījums pastāv, ja tiesvedība attiecīgajā trešā valstī nav iespējama, piemēram, pilsoņu kara dēļ, vai ja pamatoti nav sagaidāms, ka laulātais varētu uzsākt vai vest tiesvedību minētajā valstī. Tomēr uz *forum necessitatis* balstītu jurisdikciju vajadzētu izmantot tikai gadījumā, ja lietai ir pietiekama saikne ar dalībvalsti, kuras tiesā celta prasība.
- (42) Lai tiesas spriešana notiktu saskaņoti, būtu jāizvairās no tā, ka dažādās dalībvalstīs tiek pieņemti nesavienojami nolēmumi. Tālab šajā regulā būtu jāparedz vispārēji procesuāli noteikumi, kas būtu līdzīgi noteikumiem citos Savienības tiesību aktos attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās. Viens no šādiem procesuāliem noteikumiem ir *lis pendens* noteikums, ko piemēros, ja tiesvedība par vienu un to pašu laulāto mantisko attiecību lietu ir ierosināta dažādu dalībvalstu dažādās tiesās. Tad ar minēto noteikumu tiks noteikts, kurai tiesai būtu jāturpina izskatīt laulāto mantisko attiecību lietu.
- (43) Lai ļautu iedzīvotājiem ar pilnīgu juridisko noteiktību izmantot iekšējā tirgus piedāvātās priekšrocības, šai regulai būtu jānodrošina iespēja laulātajiem jau iepriekš zināt, kurus tiesību aktus piemēros viņu laulāto mantiskajām attiecībām. Lai izvairītos no pretrunīgiem rezultātiem, būtu jāievieš saskaņotas kolīziju normas. Galvenajam noteikumam būtu jānodrošina, lai laulāto mantiskās attiecības reglamentētu iepriekš paredzami tiesību akti, ar kuriem tām ir cieša saikne. Juridiskās noteiktības labad un lai izvairītos no laulāto mantisko attiecību sadrumstalotības, piemērojamiem tiesību aktiem būtu jāreglamentē laulāto mantiskās attiecības kopumā, proti, visa manta, uz ko attiecas laulāto mantiskās attiecības, neatkarīgi no aktīvu veida un neatkarīgi no tā, vai aktīvi atrodas kādā citā dalībvalstī vai trešā valstī.

- (44) Ar šo regulu noteiktie tiesību akti būtu jāpiemēro, pat ja tie nav dalībvalstu tiesību akti.
- (45) Lai laulātajiem atvieglotu viņu mantas pārvaldību, ar šo regulu būtu jādod viņiem atļauja izvēlēties tiesību aktus, kas piemērojami viņu laulāto mantiskajām attiecībām, neatkarīgi no mantas veida vai atrašanās vietas, starp tiesību aktiem, ar ko viņiem ir cieša saikne, kas izriet no viņu pastāvīgās dzīvesvietas vai viņu valstspiederības. Šo izvēli var izdarīt jebkurā brīdī – pirms laulībām, laulības noslēgšanas brīdī vai laulības laikā.
- (46) Lai nodrošinātu darījumu tiesisko noteiktību un novērstu laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamo tiesību aktu maiņu, par ko laulātie iepriekš nav informēti, minētajām attiecībām piemērojamos tiesību aktus nedrīkst mainīt, ja nav skaidri pausta iesaistīto pušu vēlme. Tādai laulāto nolemtai maiņai nevajadzētu būt ar atpakaļejošu spēku, izņemot, ja laulātie to ir skaidri paredzējuši. Tas nekādā gadījumā nevar aizskart trešo personu tiesības.
- (47) Būtu jāparedz noteikumi par piemērojamo tiesību aktu izvēles vienošanās spēkā esamību pēc būtības un pēc formas, lai laulātajiem būtu vienkāršāk izdarīt uz informāciju pamatotu izvēli un tiktu ievērota viņu sniegtā piekrišana, tā nodrošinot juridisko noteiktību, kā arī labāku tiesas pieejamību. Attiecībā uz spēkā esamību pēc formas būtu jāievieš īpašas tiesiskas garantijas, lai nodrošinātu to, ka laulātie apzinās savas izvēles sekas. Būtu vismaz jānoslēdz rakstiska vienošanās par piemērojamo tiesību aktu izvēli, kam būtu pievienots vienošanās noslēgšanas datums un ko parakstītu abas puses. Tomēr, ja tās dalībvalsts, kurā vienošanās noslēgšanas brīdī ir abu laulāto pastāvīgā dzīvesvieta, tiesību aktos ir noteiktas papildu prasības par formu, minētās prasības būtu jāievēro. Ja vienošanās noslēgšanas laikā laulāto pastāvīgā dzīvesvieta ir dažādās dalībvalstīs, kurās ir paredzētas atšķirīgas prasības par formu, pietiktu ievērot vienā no šīm dalībvalstīm paredzētās prasības par formu. Ja vienošanās noslēgšanas laikā tikai vienam no laulātajiem pastāvīgā dzīvesvieta ir kādā dalībvalstī, kurā ir noteiktas papildu prasības par formu, šīs prasības būtu jāievēro.
- (48) Laulāto mantisko attiecību līgums ir laulāto īpašuma rīkojuma veids, kura pieļaujamība un akceptēšana dalībvalstīs atšķiras. Lai laulāto īpašumtiesības, kas iegūtas laulāto mantisko attiecību līguma rezultātā, varētu vieglāk akceptēt dalībvalstīs, būtu jāparedz noteikumi par laulāto mantisko attiecību līgumu spēkā esamību pēc formas. Līgums būtu vismaz jānoformē rakstveidā, norādot datumu un parakstot abām pusēm. Tomēr līgumam būtu arī jāatbilst papildu prasībām par formu, kas paredzētas ar šo regulu noteiktajos laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamos tiesību aktos un tās dalībvalsts tiesību aktos, kurā atrodas laulāto pastāvīgā dzīvesvieta. Šajā regulā būtu arī jānosaka, kuriem tiesību aktiem ir jāreglamentē tāda līguma spēkā esamība pēc būtības.
- (49) Ja piemērojamo tiesību aktu izvēle nav notikusi un lai saskaņotu paredzamību un juridisko noteiktību, ņemot vērā pāra dzīves realitāti, ar šo regulu būtu jāievieš saskaņotas kolīziju normas, lai, pamatojoties uz secīgu piesaistes kritēriju gradāciju, varētu noteikt visai laulāto mantai piemērojamos tiesību aktus. Tādējādi laulāto pirmajai kopīgajai pastāvīgajai dzīvesvietai drīz pēc laulībām vajadzētu būt pirmajam kritērijam – pirms tiesību aktiem, kas izriet no abu laulāto kopīgās valstspiederības laulības noslēgšanas brīdī. Ja nav izpildīts neviens no šiem kritērijiem vai ja nav pirmās kopīgās pastāvīgās dzīvesvietas, turklāt laulības noslēgšanas brīdī abiem laulātajiem ir kopīga dubultā valstspiederība, kā trešais kritērijs būtu jāpiemēro tās valsts tiesību akti, ar kuru abiem laulātajiem ir visciešākā saikne, ņemot vērā visus apstākļus, precizējot, ka šī ciešā saikne ir jāattiecina uz laulības noslēgšanas brīdi.
- (50) Ja šajā regulā kā piesaistes kritērijs ir minēta valstspiederība, jautājums par to, kā attiekties pret personu, kurai ir vairākas valstspiederības, ir prejudiciāls jautājums, kas neietilpst šīs regulas darbības jomā, un tam būtu jāpaliek valsts tiesību aktu ziņā, tostarp – attiecīgā

gadījumā – starptautisko konvenciju ziņā, pilnībā ievērojot Eiropas Savienības vispārējos principus. Šim apsvērumam nevajadzētu skart saskaņā ar šo regulu izdarīto izvēli par piemērojamiem tiesību aktiem.

- (51) Ja piemērojamo tiesību aktu izvēle nav veikta un laulāto mantisko attiecību līguma nav, tad, lai noteiktu laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamos tiesību aktus, dalībvalsts tiesu iestādei pēc viena no laulātajiem līguma būtu izņēmuma gadījumos – ja laulātie ir pārcēlušies uz savu pastāvīgās dzīvesvietas valsti uz ilgu laikposmu – jāspēj izlemt, ka var piemērot minētās valsts tiesību aktus, ja laulātie uz tiem ir balstījušies. Tas nekādā gadījumā nevar aizskart trešo personu tiesības.
- (52) Tiesību aktiem, kas noteikti par laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamiem tiesību aktiem, būtu jāreglamentē laulāto mantiskās attiecības, sākot no viena vai abu laulāto īpašuma klasifikācijas dažādās kategorijās laulības laikā un pēc laulības iziršanas, līdz brīdim, kad puses atbrīvojas no īpašuma. Tiem būtu jāietver laulāto mantisko attiecību sekas attiecībā uz tiesiskajām attiecībām starp vienu laulāto un trešām personām. Tomēr laulātais var pret trešo personu izmantot laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamos tiesību aktus, lai reglamentētu tādas sekas, tikai tad, ja tiesiskās attiecības starp laulāto un trešo personu izveidojās laikā, kad trešā persona zināja vai viņai būtu vajadzējis zināt par minētajiem tiesību aktiem.
- (53) Sabiedrības interešu apsvērumiem, proti, tās politiskās, sociālās vai ekonomiskās kārtības aizsardzībai, vajadzētu būt par pamatojumu tam, ka dalībvalstu tiesām un citām kompetentajām iestādēm tiek dota iespēja ārkārtas gadījumos piemērot izņēmumus, kas balstās uz prevalējošām imperatīvām normām. Attiecīgi jēdzienam "prevalējošas imperatīvas normas" būtu jāattiecas uz imperatīva rakstura noteikumiem, piemēram, noteikumiem par ģimenes mājokļa aizsardzību. Tomēr šim izņēmumam attiecībā uz laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamo tiesību aktu piemērošanu ir nepieciešama sašaurināta interpretācija, lai saglabātu atbilstību šīs regulas vispārējam mērķim.
- (54) Sabiedrības interešu apsvērumiem būtu arī jāļauj tiesām un citām kompetentām iestādēm, kas izskata laulāto mantisko attiecību lietas dalībvalstīs, ārkārtas gadījumos neievērot dažus ārvalstu tiesību aktu noteikumus, ja konkrētā gadījumā tādu noteikumu piemērošana būtu acīmredzami nesaderīga ar attiecīgās dalībvalsts sabiedrisko kārtību (*ordre public*). Tomēr tiesām vai citām kompetentām iestādēm nevajadzētu būt iespējai piemērot sabiedriskās kārtības izņēmumu, lai neievērotu citas dalībvalsts tiesību aktus vai atteiktos atzīt vai attiecīgi akceptēt vai izpildīt nolēmumu, publisku aktu vai tiesas izlīgumu, kas sagatavots citā dalībvalstī, ja atteikums būtu pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartai un jo īpaši tās 21. pantam par diskriminācijas aizlieguma principu.
- (55) Tā kā ir valstis, kurās attiecībā uz šīs regulas reglamentētajiem jautājumiem ir spēkā divas vai vairākas tiesību sistēmas vai noteikumu kopumi, jānosaka, cik lielā mērā šīs regulas noteikumus piemēro dažādās attiecīgo valstu teritoriālajās vienībās.
- (56) Ņemot vērā šīs regulas vispārējo mērķi, – proti, to nolēmumu savstarpēja atzīšana, kas dalībvalstīs pieņemti laulāto mantisko attiecību lietās, – šajā regulā būtu jāparedz tādi noteikumi par nolēmumu atzīšanu, izpildāmību un izpildi, kas būtu līdzīgi noteikumiem citos Savienības tiesību aktos par tiesu iestāžu sadarbību civillietās.
- (57) Lai ņemtu vērā dalībvalstu atšķirīgās sistēmas laulāto mantisko attiecību lietu risināšanai, šai regulai būtu jānodrošina publisku aktu akceptēšana un izpildāmība visās dalībvalstīs lietās par laulāto mantiskajām attiecībām.

- (58) Publiskiem aktiem citā dalībvalstī vajadzētu būt tādām pašām pierādījuma spēkam, kāds tiem ir izcelsmes dalībvalstī, vai vistuvāk pielīdzināmam spēkam. Nosakot attiecīgā publiskā akta pierādījuma spēku vai vistuvāk pielīdzināmo spēku citā dalībvalstī, būtu jāievēro publiskā akta pierādījuma spēka būtība un apjoms izcelsmes dalībvalstī. Tādēļ tas, kādam pierādījuma spēkam konkrētam publiskam aktam vajadzētu būt citā dalībvalstī, būs atkarīgs no izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem.
- (59) Publiska akta “autentiskumam” vajadzētu būt autonomam jēdzienam, kas ietver tādus elementus kā akta īstums, akta formas prasību izpilde, tās iestādes pilnvaras, kura sastādījusi aktu, un procedūra, saskaņā ar kuru akts sastādīts. Tam būtu jāaptver arī tādi faktiskie apstākļi, kurus publiskajā aktā reģistrējusi attiecīgā iestāde, kā, piemēram, fakts, ka norādītās puses ieradās minētajā iestādē norādītajā datumā un ka tās ir izdarījušas norādītos paziņojumus. Pusei, kura vēlas apstrīdēt publiska akta autentiskumu, tas būtu jādara publiskā akta izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem.
- (60) Frāze “publiskajā aktā reģistrēti juridiski akti vai tiesiskās attiecības” būtu jātulko kā atsauce uz materiālo saturu, kas reģistrēts publiskajā aktā. Pusei, kura vēlas apstrīdēt publiskā aktā reģistrētus juridiskus aktus vai tiesiskās attiecības, tas būtu jādara tiesās, kurām ir jurisdikcija saskaņā ar šo regulu un kurām par to būtu jālemj saskaņā ar laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamiem tiesību aktiem.
- (61) Ja kādas dalībvalsts tiesas tiesvedībā rodas saistīts jautājums attiecībā uz publiskā aktā reģistrētiem juridiskiem aktiem vai tiesiskām attiecībām, minētajai tiesai vajadzētu būt jurisdikcijai lemt par minēto jautājumu.
- (62) Publiskam aktam, kurš tiek apstrīdēts, nevajadzētu būt nekādam pierādījuma spēkam dalībvalstī, kura nav izcelsmes dalībvalsts, kamēr apstrīdēšana nav izskatīta. Ja apstrīdēšana attiecas vienīgi uz konkrētu jautājumu saistībā ar publiskajā aktā reģistrētiem juridiskiem aktiem vai tiesiskām attiecībām, minētajam publiskajam aktam attiecībā uz apstrīdēto jautājumu nevajadzētu būt nekādam pierādījuma spēkam dalībvalstī, kas nav izcelsmes dalībvalsts, kamēr apstrīdēšana nav izskatīta. Publiskam aktam, ko pēc apstrīdēšanas pasludina par spēkā neesošu, vairs nevajadzētu būt nekādam pierādījuma spēkam.
- (63) Ja iestādei saistībā ar šīs regulas piemērošanu iesniegti divi nesaderīgi publiskie akti, tai būtu jāizvērtē, kuram no publiskajiem aktiem (ja vispār kādam) būtu jāpiešķir prioritāte, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus. Ja no minētajiem apstākļiem nav skaidrs, kuram no publiskajiem aktiem (ja vispār kādam) būtu jāpiešķir prioritāte, par jautājumu būtu jālemj tiesām, kurām ir jurisdikcija saskaņā ar šo regulu, vai, ja jautājums ir radies tiesvedības laikā kā saistīts jautājums, tiesai, kurā notiek minētā tiesvedība. Ja ir nesaderība starp publisku aktu un nolēmumu, būtu jāņem vērā šajā regulā paredzētie pamati nolēmumu neatzīšanai.
- (64) Atbilstīgi šai regulai laulāto mantisko attiecību lietā pieņemta nolēmuma atzīšanai un izpildei nekādā veidā nebūtu jānozīmē laulības atzīšanu, kas ir laulāto mantisko attiecību pamatā, uz kurām minētais nolēmums attiecas.
- (65) Būtu jānosaka šīs regulas saikne ar tām divpusējām vai daudzpusējām konvencijām par laulāto mantiskajām attiecībām, kuru puses ir dalībvalstis.
- (66) Šai regulai nevajadzētu liegt dalībvalstīm, kas ir puses 1931. gada 6. februāra konvencijai starp Dāniju, Islandi, Norvēģiju, Somiju un Zviedriju, kurā ietverti starptautisko privāttiesību noteikumi par laulību, adopciju un aizbildnību un kas pārskatīta 2006. gadā; 1934. gada 19. novembra konvencijai starp Dāniju, Islandi, Norvēģiju, Somiju un Zviedriju,

kurā iekļauti starptautisko privāttiesību noteikumi par mantošanu, testamentiem un mantojumu pārvaldīšanu un kas pārskatīta 2012. gada jūnijā; un 1977. gada 11. oktobra konvencijai starp Dāniju, Islandi, Norvēģiju, Somiju un Zviedriju par spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās, turpināt piemērot dažus šo konvenciju noteikumus, ciktāl tie nodrošina vienkāršākas un ātrākas procedūras nolēmumu atzīšanai un izpildei laulāto mantisko attiecību lietās.

- (67) Lai atvieglotu šīs regulas piemērošanu, būtu jāparedz dalībvalstu pienākums paziņot konkrētu informāciju par to tiesību aktiem un procedūrām saistībā ar laulāto mantiskajām attiecībām Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civillietās un komercietās satvarā, kas izveidots ar Padomes Lēmumu 2001/470/EK²⁷. Lai varētu laicīgi publicēt *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* visu informāciju, kas attiecas uz šīs regulas praktisku piemērošanu, dalībvalstīm šāda informācija būtu jāpaziņo arī Komisijai pirms šīs regulas piemērošanas sākšanas.
- (68) Tāpat, lai atvieglotu šīs regulas piemērošanu un dotu iespēju izmantot mūsdienu sakaru tehnoloģijas, būtu jāparedz standarta veidlapas apliecinājumiem, kuri jāiesniedz saistībā ar pieteikumu par nolēmuma, publiska akta vai tiesas izlīguma izpildāmības pasludināšanu.
- (69) Aprēķinot šajā regulā paredzētos laikposmus un termiņus, būtu jāpiemēro Padomes Regula (EEK, Euratom) Nr. 1182/71 (1971. gada 3. jūnijs), ar ko nosaka laikposmiem, datumiem un termiņiem piemērojamus noteikumus²⁸.
- (70) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai attiecībā uz to apliecinājumu un veidlapu sagatavošanu un turpmāku grozīšanu, kas attiecas uz nolēmumu, tiesas izlīgumu un publisko aktu izpildāmības pasludināšanu. Šīs pilnvaras būtu jāīsteno saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regulu (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu²⁹.
- (71) Pieņemot īstenošanas aktus, ar ko izveido un pēc tam groza šajā regulā noteiktos apliecinājumus un veidlapas, būtu jāizmanto konsultēšanās procedūra saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantā paredzēto procedūru.
- (72) Šīs regulas mērķus, proti, personu brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā, iespēju laulātajiem gan partnerattiecību laikā, gan mantisko attiecību izbeigšanas brīdī noteikt mantiskās attiecības savā starpā un attiecībā uz trešām personām, kā arī lielāku paredzamību un juridisko noteiktību, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un šīs regulas mēroga un iedarbības dēļ minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, ja nepieciešams, dalībvalstīm ciešāk sadarbojoties. Savienībai ir kompetence rīkoties saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.
- (73) Šajā regulā ir ievērotas pamattiesības un ņemti vērā principi, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, jo īpaši 7., 9., 17., 21. un 47. pantā, kas attiecas uz, attiecīgi, privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, tiesībām stāties laulībā un tiesībām izveidot ģimeni saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tiesībām uz īpašumu, diskriminācijas aizlieguma principu

²⁷ OV L 174, 27.6.2001., 25. lpp.

²⁸ OV L 124, 8.6.1971., 1. lpp.

²⁹ OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.

un tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu. Dalībvalstu tiesām un citām kompetentajām iestādēm ir jāpiemēro šī regula, ievērojot minētās tiesības un principus,

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

I nodaļa **Darbības joma un definīcijas**

1. pants

Darbības joma

1. Šo regulu piemēro laulāto mantiskajām attiecībām.
To nepiemēro nodokļu, muitas vai administratīviem jautājumiem.
2. No šīs regulas darbības jomas ir izslēgti šādi jautājumi:
 - a) laulāto tiesībspēja un rīcībspēja,
 - b) laulības esība, likumība vai atzīšana;
 - c) uzturēšanas saistības;
 - d) miruša laulātā atstātā mantojuma mantošana,
 - e) sociālais nodrošinājums,
 - f) tiesības uz laulības laikā iegūto vecuma vai invaliditātes pensijas tiesību nodošanu vai koriģēšanu starp laulātajiem šķiršanās, laulāto atšķiršanas vai laulības atzīšanas par neesošu gadījumā, ja šīs tiesības laulības laikā nav devušas pensijas ienākumus,
 - g) ar īpašumu saistītu *in rem* tiesību būtība un
 - h) nekustamā vai kustamā īpašuma tiesību reģistrācija reģistrā, tostarp juridiskās prasības šādai reģistrācijai, un sekas, ko rada šādu tiesību reģistrācija vai neregistrēšana reģistrā.

2. pants

Kompetence laulāto mantisko attiecību lietās dalībvalstīs

Šī regula neietekmē dalībvalstu iestāžu kompetenci nodarboties ar laulāto mantisko attiecību lietām.

3. pants

Definīcijas

1. Šajā regulā:
 - (a) "laulāto mantiskās attiecības" ir noteikumu kopums, kas attiecas uz mantiskajām attiecībām starp laulātajiem un starp laulātajiem un trešām personām, un kuras izriet no laulības vai tās izbeigšanās;

- (b) "laulāto mantisko attiecību līgums" ir jebkāds līgums starp laulātajiem vai topošiem laulātajiem, ar kuru viņi organizē savas laulāto mantiskās attiecības;
- (c) "publiskais akts" ir dokuments laulāto mantisko attiecību lietā, kas kādā dalībvalstī ir oficiāli sagatavots vai reģistrēts kā publiskais akts un kura autentiskums:
 - i) attiecas uz parakstu un publiskā akta saturu, un
 - ii) ir apliecināts publiskā iestādē vai citā iestādē, ko minētajam nolūkam ir pilnvarojusi izcelsmes dalībvalsts;
- (d) "nolēmums" ir jebkurš dalībvalsts tiesā pasludināts nolēmums laulāto mantisko attiecību lietā neatkarīgi no šā nolēmuma nosaukuma, tostarp tiesas amatpersonas nolēmums par tiesvedības izmaksu vai izdevumu noteikšanu;
- (e) "tiesas izlīgums" ir izlīgums laulāto mantisko attiecību lietā, ko ir apstiprinājusi tiesa vai kas noslēgts tiesā tiesvedības gaitā;
- (f) "izcelsmes dalībvalsts" ir dalībvalsts, kurā atkarībā no gadījuma ir pieņemts nolēmums, sagatavots publiskais akts, apstiprināts vai noslēgts tiesas izlīgums;
- (g) "izpildes dalībvalsts" ir dalībvalsts, kurā ir pieprasīta nolēmuma, publiskā akta, tiesas izlīguma atzīšana un/vai izpilde.

2. Šajā regulā "tiesa" ir jebkura tiesu iestāde un visas citas iestādes un tiesību speciālisti, kuru kompetencē ir laulāto mantisko attiecību lietas un kuri pilda tiesu funkcijas vai rīkojas saskaņā ar tiesu iestādes deleģētām pilnvarām vai tās pārraudzībā – ar noteikumu, ka minētās citas iestādes un tiesību speciālisti garantē objektivitāti un visu pušu tiesības tikt uzklautām, un ar noteikumu, ka to nolēmumi, kas pieņemti saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tie darbojas:

- i) ir pārsūdzami vai pārskatāmi tiesu iestādē un
- ii) ir ar tādu pašu spēku un sekām kā tiesu iestāžu pieņemti nolēmumi tajā pašā lietā.

Dalībvalstis paziņo Komisijai par citām iestādēm un tiesību speciālistiem, kas minēti šā punkta pirmajā daļā, saskaņā ar 64. pantu.

II nodaļa **Jurisdikcija**

4. pants

Jurisdikcija viena laulātā nāves gadījumā

Ja dalībvalsts tiesā ir celta prasība lietās par laulātā mantojumu saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 650/2012, minētās dalībvalsts tiesām ir jurisdikcija izskatīt lietas par laulāto mantiskajām attiecībām saistībā ar minēto mantošanas lietu.

5. pants

Jurisdikcija saistībā ar laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu

1. Neskarot 2. punktu, ja dalībvalsts tiesā ir celta prasība pieņemt nolēmumu attiecībā uz pieteikumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 2201/2003, minētās dalībvalsts tiesām ir jurisdikcija izskatīt jautājumus par laulāto mantiskajām attiecībām saistībā ar minēto pieteikumu.
2. Ar 1. punktu noteiktā jurisdikcija lietās par laulāto mantiskajām attiecībām ir spēkā tikai ar abu laulāto vienošanos, ja tiesa, kurā ir celta prasība spriest par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu:
 - (a) ir tās dalībvalsts tiesa, kurā ir prasības iesniedzēja pastāvīgā dzīvesvieta un kurā viņš ir dzīvojis vismaz vienu gadu tieši pirms prasības iesniegšanas, kā noteikts Regulas (EK) Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta piektajā ievilkumā, vai
 - (b) ir tās dalībvalsts tiesa, kuras valstspiederīgais ir prasības iesniedzējs, kurā ir viņa pastāvīgā dzīvesvieta un kurā viņš ir dzīvojis vismaz sešus mēnešus tieši pirms prasības iesniegšanas, kā noteikts Regulas (EK) Nr. 2201/2003 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta sestajā ievilkumā, vai
 - (c) tajā saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 2201/2003 5. pantu ir celta prasība par laulāto atšķiršanas pārveidi par laulības šķiršanu, vai
 - (d) tajā saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 2201/2003 7. pantu ir celta prasība pārējos piekritības gadījumos.
3. Ja 2. punktā minēto vienošanos noslēdz, pirms tiesā ir celta prasība pieņemt nolēmumu laulāto mantisko attiecību lietā, minētā vienošanās atbilst 7. panta 2. punkta prasībām.

6. pants

Jurisdikcija citos gadījumos

Ja nevienai no dalībvalstu tiesām nav jurisdikcijas saskaņā ar 4. un 5. pantu vai gadījumos, kas nav paredzēti minētajos pantos, jurisdikcija tiesvedībā par laulāto mantisko attiecību lietu ir tās dalībvalsts tiesām,

- (a) kuras teritorijā ir laulāto pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad prasība tiek celta tiesā, vai, ja tas nav piemērojams, tad,
- (b) kuras teritorijā laulātajiem bija pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta ar nosacījumu, ka viens no viņiem tur joprojām dzīvo laikā, kad prasība tiek celta tiesā, vai, ja tas nav piemērojams, tad,
- (c) kuras teritorijā ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad prasība tiek celta tiesā, vai, ja tas nav piemērojams, tad,
- (d) kuras valstspiederīgie ir abi laulātie laikā, kad prasība tiek celta tiesā.

7. pants

Tiesas izvēle

1. Gadījumos, uz ko attiecas šīs regulas 6. pants, puses var vienoties, ka ekskluzīva jurisdikcija izskatīt lietas par laulāto mantiskajām attiecībām ir tās dalībvalsts tiesām, kuras tiesību akti ir piemērojami saskaņā ar 22. pantu, 26. panta 1. punkta a) vai b) apakšpunktu, vai laulības noslēgšanas dalībvalsts tiesām.
2. Vienošanos pauž rakstiski, un puses to datē un paraksta. Jebkuru saziņu, izmantojot elektroniskus līdzekļus, kas paliekoši saglabā ziņas par vienošanos, uzskata par līdzvērtīgu rakstiskai formai.

8. pants

Jurisdikcija, balstoties uz atbildētāja ierašanos

1. Papildus jurisdikcijai, kas izriet no citiem šīs regulas noteikumiem, jurisdikcija ir dalībvalsts tiesai, kuras tiesību akti ir piemērojami saskaņā ar 22. pantu, 26. panta 1. punkta a) vai b) apakšpunktu un kurā atbildētājs ierodas. Šo normu nepiemēro, ja atbildētājs ieradies tiesā, lai apstrīdētu jurisdikciju, vai gadījumos, uz kuriem attiecas 4. pants vai 5. panta 1. punkts.
2. Pirms tiesa uzņemas jurisdikciju saskaņā ar 1. punktu, tā pārliecinās, ka atbildētājs ir informēts par tiesībām apstrīdēt jurisdikciju un par sekām, kādas iestājas, ierodoties vai neierodoties tiesā.

9. pants

Alternatīva jurisdikcija

1. Izņēmuma kārtā, ja dalībvalsts tiesa, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar 4., 6., 7. vai 8. pantu, nolemj, ka saskaņā ar minētās dalībvalsts starptautisko privāttiesību normām attiecīgā laulība netiek atzīta laulāto mantisko attiecību tiesvedības nolūkā, tad šī tiesa var atteikties no jurisdikcijas. Ja tiesa nolemj atteikties, tā to dara bez liekas kavēšanās.
2. Ja tiesa, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar 4. vai 6. pantu, atsakās no jurisdikcijas un ja puses vienojas piešķirt jurisdikciju jebkuras citas dalībvalsts tiesām saskaņā ar 7. pantu, tad jurisdikcija spriest par laulāto mantiskajām attiecībām ir minētās dalībvalsts tiesām.
Citos gadījumos jurisdikcija spriest par laulāto mantiskajām attiecībām ir jebkuras citas dalībvalsts tiesām saskaņā ar 6. un 8. pantu vai laulības noslēgšanas dalībvalsts tiesām.
3. Šo pantu nepiemēro, ja puses ir saņēmušas spriedumu par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, kurš var tikt atzīts tiesas atrašanās dalībvalstī.³⁰

10. pants

Papildu jurisdikcija

Ja nevienai no dalībvalsts tiesām nav jurisdikcijas saskaņā ar 4., 5., 6., 7. un 8. pantu vai kad visas tiesas saskaņā ar 9. pantu ir atteikušās no jurisdikcijas un nevienai tiesai nav jurisdikcijas saskaņā ar 9. panta 2. punktu, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesām, kuras teritorijā atrodas viena vai abu laulāto nekustamais īpašums, bet tādā gadījumā tiesai, kurā celta prasība, ir jurisdikcija spriest tikai par attiecīgo nekustamo īpašumu.

³⁰ Līdzīgs formulējums ("var tikt atzīts") ir lietots arī regulas "Brisele I" (pārstrādāta redakcija) 33. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 3. punktā, 34. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 23. apsvērumā.

11. pants
Forum necessitatis

Ja nevienai no dalībvalsts tiesām nav jurisdikcijas saskaņā ar 4., 5., 6., 7., 8. un 10. pantu vai kad visas tiesas saskaņā ar 9. pantu ir atteikušās no jurisdikcijas un nevienai no dalībvalsts tiesām nav jurisdikcijas saskaņā ar 9. panta 2. punktu un 6. pantu, tad kādas dalībvalsts tiesas izņēmuma kārtā var spriest par laulāto mantisko attiecību lietu, ja kādā trešā valstī, ar kuru attiecīgajai lietai ir cieša saikne, tiesvedību pamatoti nevar uzsākt vai tā tur nevar norisināties, vai būtu neiespējama.

Lietai ir jābūt pietiekamai saiknei ar dalībvalsti, kuras tiesā celta prasība.

12. pants
Pretprasības

Tiesai, kurā notiek tiesvedība saskaņā ar 4., 5., 6., 7., 8. pantu, 9. panta 2. punktu, 10. vai 11. pantu, ir jurisdikcija spriest arī par pretprasībām, ja tās ietilpst šīs regulas darbības jomā.

13. pants
Tiesvedības ierobežojums

1. Ja mirušā atstātais mantojums, uz kura mantošanu attiecas Regula (ES) Nr. 650/2012, ietver aktīvus, kas atrodas trešā valstī, tiesa, kurā celta prasība spriest par laulāto mantiskajām attiecībām, pēc vienas no tiesvedības pušu lūguma var pieņemt lēmumu nelemt par vienu vai vairākiem no šādiem aktīviem, ja paredzams, ka šīs tiesas nolēmumu par minētajiem aktīviem minētajā trešā valstī neatzīs un attiecīgā gadījumā nepasludinās par izpildāmu.
2. Šā panta 1. punkts neskar pušu tiesības ierobežot lietā izskatāmo jautājumu loku saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kuras tiesā celta prasība.

14. pants
Prasības celšana tiesā

Piemērojot šo nodaļu, uzskata, ka prasība ir celta tiesā:

- a) laikā, kad dokuments, kas ir pamatā lietas ierosināšanai, vai līdzvērtīgs dokuments ir iesniegts tiesā, ar noteikumu, ka prasības iesniedzējs pēc tam ir veicis pasākumus, kas viņam bija jāveic, lai atbildētājam izsniegtu dokumentu; vai
- b) ja dokuments jāizsniedz pirms iesniegšanas tiesā – laikā, kad to saņem iestāde, kas ir atbildīga par izsniegšanu, ar nosacījumu, ka prasības iesniedzējs pēc tam ir veicis visus pasākumus, kuri viņam bija jāveic, lai nodrošinātu dokumentu iesniegšanu tiesā; vai
- c) ja tiesvedība ir uzsākta pēc tiesas pašas ierosmes – brīdī, kad tiesa pieņem lēmumu uzsākt tiesvedību, vai, ja šāds lēmums nav vajadzīgs, brīdī, kad tiesa lietu reģistrē.

15. pants
Jurisdikcijas pārbaude

Ja kādas dalībvalsts tiesā tiek celta prasība laulāto mantisko attiecību lietā, attiecībā uz kuru šai tiesai saskaņā ar šo regulu nav jurisdikcijas, tā pēc pašas ierosmes pasludina, ka tai nav jurisdikcijas.

16. pants
Pielaujamības pārbaude

1. Ja atbildētājs, kam pastāvīgā dzīvesvieta ir valstī, kas nav dalībvalsts, kurā ir celta prasība, neierodas tiesā, tad tiesa, kurai saskaņā ar šo regulu ir jurisdikcija, aptur tiesvedību, kamēr nav pierādīts, ka atbildētājs dokumentu, ar ko uzsākta tiesvedība, vai līdzvērtīgu dokumentu ir varējis saņemt pietiekami savlaicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, vai ka šajā nolūkā ir veikti visi vajadzīgie pasākumi.
2. Šā panta 1. punkta vietā piemēro 19. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1393/2007 (2007. gada 13. novembris) par tiesas un ārpus tiesas civillietu vai komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs³¹, ja dokuments, ar ko uzsākta tiesvedība, vai līdzvērtīgs dokuments saskaņā ar minēto regulu bija jāpārsūta no vienas dalībvalsts uz citu.
3. Ja nav piemērojami Regulas (EK) Nr. 1393/2007 noteikumi, piemēro 15. pantu 1965. gada 15. novembra Hāgas Konvencijā par tiesas un ārpus tiesas civillietu un komerclietu dokumentu izsniegšanu ārvalstīs ar nosacījumu, ka dokuments, ar ko iesniegta prasība, vai līdzvērtīgs dokuments bija jānosūta uz ārvalstīm saskaņā ar šo konvenciju.

17. pants
Lis pendens

1. Ja tiesvedība par vienu un to pašu prasību un starp pusēm ir uzsākta dažādu dalībvalstu tiesās, tad visas tiesas, kas nav tiesa, kurā pirmajā celta prasība, pēc pašu ierosmes aptur tiesvedību, līdz tiek noteikta tās tiesas jurisdikcija, kurā pirmajā ir celta prasība.
2. Gadījumos, kas minēti 1. punktā, pēc tiesas, kurā celta prasība par strīdu, lūguma jebkura cita tiesa, kurā celta prasība, nekavējoties informē pirmo minēto tiesu par datumu, kad tajā celta prasība.
3. Ja tiek noteikta tās tiesas jurisdikcija, kurā pirmajā celta prasība, visas tiesas, kas nav tiesa, kurā pirmajā celta prasība, atsakās no jurisdikcijas par labu pirmajai.

18. pants
Saistītas prasības

1. Ja saistītas prasības tiek izskatītas dažādu dalībvalstu tiesās, tad visas tiesas, kas nav tiesa, kurā pirmajā celta prasība, var apturēt tiesvedību.
2. Ja tādas prasības tiek izskatītas pirmās instances tiesās, visas tiesas, kas nav tiesa, kurā pirmajā celta prasība, pēc vienas puses pieteikuma var arī atteikties no jurisdikcijas, ja attiecīgās prasības ir tās tiesas jurisdikcijā, kurā pirmajā celta prasība, un ja tās tiesību akti ļauj šīs prasības apvienot.
3. Šajā pantā prasības uzskata par saistītām, ja tās ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā, lai izvairītos no riska, ka atsevišķā tiesvedībā tiek pieņemti nesavienojami nolēmumi.

³¹ OV L 324, 10.12.2007., 79. lpp.

19. pants

Pagaidu pasākumi, tostarp aizsardzības pasākumi

Dalībvalsts tiesās var iesniegt pieteikumu attiecībā uz tādiem pagaidu pasākumiem, tostarp aizsardzības pasākumiem, kādi var būt paredzēti attiecīgās valsts tiesību aktos, pat ja saskaņā ar šo regulu lieta pēc būtības ir citas dalībvalsts tiesu jurisdikcijā.

III nodaļa

Piemērojamie tiesību akti

20. pants

Vispārēja piemērošana

Tiesību aktus, kas saskaņā ar šo regulu noteikti kā piemērojami, piemēro neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav kādas dalībvalsts tiesību akti.

21. pants

Piemērojamo tiesību aktu vienota piemērošana

Tiesību aktus, kas saskaņā ar 22. vai 26. pantu piemērojami laulāto mantiskajām attiecībām, piemēro visiem aktīviem, uz kuriem attiecas minētās attiecības, neatkarīgi no aktīvu atrašanās vietas.

22. pants

Piemērojamo tiesību aktu izvēle

1. Laulātie vai topošie laulātie var vienoties noteikt savām mantiskajām attiecībām piemērojamus tiesību aktus vai mainīt tos, ar noteikumu, ka tie ir kādi no turpmāk minētajiem tiesību aktiem:
 - (a) tās valsts tiesību akti, kurā ir laulāto vai topošo laulāto, vai viena no viņiem pastāvīgā dzīvesvieta vienošanās noslēgšanas laikā, vai
 - (b) tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederīgais ir kāds no laulātajiem vai topošajiem laulātajiem vienošanās noslēgšanas laikā.
2. Ja vien laulātie nevienojas citādi, laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamo tiesību aktu maiņai, kas veikta laulības laikā, ir vienīgi uz nākotni vērsts spēks.
3. Jebkurai piemērojamo tiesību aktu maiņai ar atpakaļejošu spēku saskaņā ar 2. punktu nevar būt nelabvēlīga ietekme uz trešo personu tiesībām, kas izriet no minētajiem tiesību aktiem.

23. pants

Piemērojamo tiesību aktu izvēles vienošanās spēkā esamība pēc formas

1. Šā panta 22. punktā minēto vienošanos pauž rakstiski, tajā norāda datumu un to paraksta abi laulātie. Jebkuru saziņu, izmantojot elektroniskus līdzekļus, kas paliekoši saglabā ziņas par vienošanos, uzskata par līdzvērtīgu rakstiskai formai.
2. Tomēr, ja tās dalībvalsts tiesību aktos, kurā vienošanās noslēgšanas brīdī ir abu laulāto pastāvīgā dzīvesvieta, ir paredzētas papildu prasības par formu attiecībā uz laulāto mantisko attiecību līgumiem, piemēro minētās prasības.

3. Ja līguma noslēgšanas brīdī laulāto pastāvīgā dzīvesvieta ir dažādās dalībvalstīs un ja minēto valstu tiesību aktos ir paredzētas atšķirīgas prasības par formu attiecībā uz laulāto mantisko attiecību līgumu, formas ziņā līgums ir spēkā, ja tas atbilst vienas vai otras valsts tiesību aktos paredzētajām prasībām.
4. Ja līguma noslēgšanas brīdī tikai viens no laulātajiem pastāvīgi dzīvo kādā dalībvalstī un ja minētajā valstī attiecībā uz laulāto mantisko attiecību līgumu ir noteiktas papildu prasības par formu, piemēro minētās prasības.

24. pants

Piekrišana un spēkā esamība pēc būtības

1. Vienošanās par tiesību aktu izvēli vai jebkura šādas vienošanās noteikuma pastāvēšanu un spēkā esamību nosaka saskaņā ar tiesību aktiem, kas to reglamentētu saskaņā ar šīs regulas 22. pantu, ja attiecīgā vienošanās vai noteikums būtu spēkā.
2. Tomēr, lai noteiktu, ka viņš nav devis piekrišanu, laulātais var atsaukties uz tās valsts tiesību aktiem, kurā bijusi tā pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad tiesā celta prasība, ja no apstākļu kopuma izriet, ka nebūtu pamata viņa rīcības sekas noteikt saskaņā ar 1. punktā norādītajiem tiesību aktiem.

25. pants

Laulāto mantisko attiecību līguma spēkā esamība pēc formas

1. Laulāto mantisko attiecību līgumu noslēdz rakstveidā, datē, un to paraksta abi laulātie. Jebkuru saziņu, izmantojot elektroniskus līdzekļus, kas paliekoši saglabā ziņas par vienošanos, uzskata par līdzvērtīgu rakstiskai formai.
2. Tomēr, ja tās dalībvalsts tiesību aktos, kurā līguma noslēgšanas brīdī ir abu laulāto pastāvīgā dzīvesvieta, ir paredzētas papildu prasības par formu attiecībā uz laulāto mantisko attiecību līgumiem, piemēro minētās prasības.

Ja līguma noslēgšanas brīdī laulāto pastāvīgā dzīvesvieta ir dažādās dalībvalstīs un ja minēto valstu tiesību aktos ir paredzētas atšķirīgas prasības par formu attiecībā uz laulāto mantisko attiecību līgumu, formas ziņā līgums ir spēkā, ja tas atbilst vienas vai otras valsts tiesību aktos paredzētajām prasībām.

Ja līguma noslēgšanas brīdī tikai viens no laulātajiem pastāvīgi dzīvo kādā dalībvalstī un ja minētajā valstī attiecībā uz laulāto mantisko attiecību līgumu ir noteiktas papildu prasības par formu, piemēro minētās prasības.

3. Tomēr, ja tiesību akti, kas piemērojami laulāto mantiskajām attiecībām, paredz papildu prasības par formu, piemēro minētās prasības.

26. pants

Piemērojamie tiesību akti, ja puses nav izdarījušas izvēli

1. Ja nav noslēgta vienošanās par tiesību aktu izvēli saskaņā ar 22. pantu, laulāto mantiskajām attiecībām piemēro tās valsts tiesību aktus,
 - (a) kurā ir laulāto pirmā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta pēc laulības noslēgšanas vai, ja tādas nav,
 - (b) kuras valstspiederīgie laulības noslēgšanas brīdī ir abi laulātie, vai, ja tādas nav,

- (c) ar kuru laulātajiem kopā ir visciešākā saikne laulības noslēgšanas brīdī, ņemot vērā visus apstākļus.
2. Ja laulātajiem laulības noslēgšanas brīdī ir vairāk nekā viena kopīga valstspiederība, piemēro tikai 1. punkta a) un c) apakšpunktu.
3. Izņēmuma kārtā un pēc viena vai otra laulātā prasības tiesu iestāde, kurai ir jurisdikcija spriest par laulāto mantisko attiecību jautājumiem, var nolemt, ka laulāto mantiskās attiecības reglamentē tās valsts tiesību akti, kas nav valsts, kuras tiesību akti ir piemērojami saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu, ja prasības iesniedzējs pierāda, ka:
- (a) laulāto pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta šajā minētajā citā valstī ir bijusi ievērojami ilgāku laika posmu nekā valstī, kas norādīta 1. punkta a) apakšpunktā; un
- (b) abi laulātie, nosakot vai plānojot savas mantiskās attiecības, ir balstījušies uz minētās citas valsts tiesību aktiem.

Minētās citas valsts tiesību aktus piemēro no laulības noslēgšanas brīža, izņemot tad, ja viens no laulātajiem tam nepiekrīt. Pēdējā minētajā gadījumā šīs citas valsts tiesību akti ir spēkā no brīža, kad ir nodibināta pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta minētajā citā valstī.

Minētās citas valsts tiesību aktu piemērošanai nav nelabvēlīgas ietekmes uz trešo personu tiesībām, kas izriet no tiesību aktiem, ko piemēro saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu.

Šā panta 3. punktu nepiemēro, ja laulātie ir noslēguši laulāto mantisko attiecību līgumu, pirms ir nodibināta viņu pēdējā kopīgā pastāvīgā dzīvesvieta minētajā citā valstī.

27. pants

Piemērojamo tiesību aktu darbības joma

Tiesību aktos, kas ir piemērojami laulāto mantiskajām attiecībām saskaņā ar šo regulu, nosaka *inter alia*

- (a) viena vai abu laulāto īpašuma klasifikāciju dažādās kategorijās laulības laikā un pēc tās;
- (b) īpašuma pārvietošanu no vienas kategorijas citā;
- (c) viena laulātā atbildību par otra laulātā saistībām un parādiem;
- (d) viena vai abu laulāto pilnvaras, tiesības un pienākumus attiecībā uz īpašumu;
- (e) laulāto mantisko attiecību izbeigšanu un īpašuma nodalīšanu, sadali vai atbrīvošanos no tā;
- (f) laulāto mantisko attiecību ietekmi uz tiesiskām attiecībām starp vienu laulāto un trešām personām un
- (g) laulāto mantisko attiecību līguma spēkā esamību pēc būtības.

28. pants

Sekas attiecībā uz trešām personām

1. Neatkarīgi no 27. panta f) punkta tiesību aktus, kas reglamentē laulāto savstarpējās mantiskās attiecības, laulātais nevar izmantot pret trešo personu strīdā starp trešo personu

un vienu vai abiem laulātajiem, izņemot, ja minētā trešā persona zināja par minētajiem tiesību aktiem vai viņai, ievērojot pienācīgu rūpību, būtu vajadzējis to zināt.

2. Uzskatāms, ka trešā persona to zināja, ja

(a) tiesību akti, kas reglamentē laulāto mantiskās attiecības, ir tiesību akti:

- i) valstī, kuras tiesību akti ir piemērojami darījumam starp laulāto un trešo personu,
- ii) valstī, kurā ir līgumslēdzēja laulātā un trešās personas pastāvīgā dzīvesvieta, vai
- iii) ar nekustamo īpašumu saistītās lietās – valstī, kurā atrodas īpašums;

vai

(b) kāds no laulātajiem ir ievērojis piemērojamās prasības attiecībā uz laulāto mantisko attiecību publiskošanu vai reģistrāciju, kas paredzētas tiesību aktos:

- i) valstī, kuras tiesību akti ir piemērojami darījumam starp laulāto un trešo personu,
- ii) valstī, kurā ir līgumslēdzēja laulātā un trešās personas pastāvīgā dzīvesvieta, vai
- iii) ar nekustamo īpašumu saistītās lietās – valstī, kurā atrodas īpašums.

3. Ja saskaņā ar 1. punktu tiesību aktus, kas reglamentē laulāto mantiskās attiecības, neviens no laulātajiem nevar izmantot pret kādu trešo personu, laulāto mantiskās attiecības attiecībā uz trešo personu reglamentē:

- a) tās valsts tiesību akti, kuri ir piemērojami darījumam starp laulāto un trešo personu, vai
- b) ar nekustamo īpašumu vai reģistrētiem aktīviem vai tiesībām saistītās lietās – tās valsts tiesību akti, kurā atrodas īpašums vai kurā ir reģistrēti aktīvi vai tiesības.

29. pants

***In rem* tiesību pielāgošana**

Ja persona atsaucas uz *in rem* tiesībām, uz ko tā ir tiesīga saskaņā ar laulāto mantiskajām attiecībām piemērojamiem tiesību aktiem, bet tās dalībvalsts tiesību aktos, kurā uz šīm tiesībām atsaucas, attiecīgās *in rem* tiesības nav zināmas, minētās tiesības vajadzības gadījumā un iespēju robežās pielāgo vislīdzvērtīgākajām tiesībām minētās valsts tiesību aktos, ņemot vērā konkrēto *in rem* tiesību mērķus un nolūkus, un to radītās sekas.

30. pants

Prevalējošas imperatīvas normas

1. Nekas šajā regulā neierobežo tiesas valsts tiesību aktos paredzēto prevalējošo imperatīvo normu piemērošanu.

2. Prevalējošas imperatīvās normas ir normas, kuru ievērošanu dalībvalsts uzskata par būtisku savu sabiedrisko interešu aizsardzībai, piemēram, politiskās, sociālās un ekonomiskās kārtības nodrošināšanai, tiktāl, ka šīs normas piemēro jebkurai situācijai, kura ir to darbības jomā, neatkarīgi no tā, kādi tiesību akti citādi būtu piemērojami laulāto mantiskajām attiecībām saskaņā ar šo regulu.

31. pants

Sabiedriskā kārtība

Atteikt piemērot noteikumu, ko paredz kādas valsts tiesību akti, kuri noteikti šajā regulā, var vienīgi tad, ja šāda noteikuma piemērošana ir klaji pretrunā sabiedriskajai kārtībai valstī, kurā atrodas tiesa.

32. pants

Atgriezeniskās norādes (*renvoi*) nepiemērojamība

Šajā regulā paredzētā kādas valsts tiesību aktu piemērošana nozīmē attiecīgajā valstī spēkā esošo tiesību normu piemērošanu, izņemot starptautisko privāttiesību normas.

33. pants

**Valstis ar vairāk nekā vienu tiesību sistēmu –
teritoriālas tiesību normu kolīzijas**

1. Ja ar šo regulu noteiktie tiesību akti ir tādas valsts tiesību akti, kuru veido vairākas teritoriālās vienības, kam ir katrai savas tiesību normas attiecībā uz laulāto mantiskajām attiecībām, attiecīgo teritoriālo vienību, kuras tiesību normas būs piemērojamas, nosaka saskaņā ar minētās valsts iekšējām kolīziju normām.
2. Ja nav šādu iekšējo kolīziju normu:
 - (a) lai noteiktu tiesību aktus, kas piemērojami saskaņā ar noteikumiem, kuros minēta laulāto pastāvīgā dzīvesvieta, visas atsauces uz 1. punktā minētās valsts tiesību aktiem iztulko kā atsauces uz tās teritoriālās vienības tiesību aktiem, kurā ir laulāto pastāvīgā dzīvesvieta;
 - (b) lai noteiktu tiesību aktus, kas piemērojami saskaņā ar noteikumiem, kuros minēta laulāto valstspiederība, visas atsauces uz 1. punktā minētās valsts tiesību aktiem iztulko kā atsauces uz tās teritoriālās vienības tiesību aktiem, ar kuru laulātajiem ir visciešākā saikne;
 - (c) lai noteiktu tiesību aktus, kas piemērojami saskaņā ar jebkādiem citiem noteikumiem, kuros kā piesaistes kritērijs minēti citi apstākļi, visas atsauces uz 1. punktā minētās valsts tiesību aktiem iztulko kā atsauces uz tās teritoriālās vienības tiesību aktiem, kurā atrodas attiecīgie apstākļi.

34. pants

**Valstis ar vairāk nekā vienu tiesību sistēmu –
tiesību normu kolīzijas attiecībā uz personu kategorijām**

Attiecībā uz valsti, kurai ir divas vai vairāk tiesību sistēmas vai tiesību normu kopumi, kas saistībā ar laulāto mantiskajām attiecībām ir piemērojami atšķirīgām personu kategorijām, visas atsauces uz šādas valsts tiesību aktiem iztulko kā atsauces uz tiesību sistēmu vai tiesību normu kopumu, kuru

nosaka saskaņā ar minētajā valstī spēkā esošajiem noteikumiem. Ja šādu noteikumu nav, piemēro to tiesību sistēmu vai tiesību normu kopumu, ar kuru laulātajiem ir visciešākā saikne.

35. pants

Šīs regulas nepiemērošana iekšējām tiesību normu kolīzijām

Dalībvalstij, kuru veido vairākas teritoriālās vienības, kam ir katrai savas tiesību normas par laulāto mantiskajām attiecībām, šī regula nav jāpiemēro tiesību normu kolīzijām, kas rodas tikai starp šādām vienībām.

IV nodaļa

Nolēmumu atzīšana, izpildāmība un izpilde

36. pants

Atzīšana

1. Kādā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu citās dalībvalstīs atzīst bez kādas īpašas procedūras.
2. Jebkura ieinteresēta puse, kas nolēmuma atzīšanu izvirza par galveno jautājumu strīdā, saskaņā ar 44. līdz 57. pantā noteiktajām procedūrām var iesniegt pieteikumu minētā nolēmuma atzīšanai.
3. Ja tiesvedības iznākums kādas dalībvalsts tiesā ir atkarīgs no lēmuma par saistītu jautājumu attiecībā uz atzīšanu, tad minētā jautājuma izlemšana ir minētās tiesas jurisdikcijā.

37. pants

Neatzīšanas pamati

Nolēmumu neatzīst:

- (a) ja šāda atzīšana ir klaji pretrunā tās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai (*ordre public*), kurā prasa atzīšanu;
- (b) gadījumos, ja tas ir pieņemts aizmuguriski – ja atbildētājam netika laikus izsniegts dokuments, ar ko celta prasība, vai līdzvērtīgs dokuments, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, izņemot gadījumu, ja atbildētājs nav sācis nolēmuma pārsūdzēšanas procedūru, kad viņam bija iespējams to darīt;
- (c) ja tas ir pretrunā nolēmumam, kas ir pieņemts tiesvedībā starp tām pašām pusēm dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu;
- (d) ja tas ir pretrunā agrākam nolēmumam, kas pieņemts citā dalībvalstī vai kādā trešā valstī par to pašu prasību un starp tām pašām pusēm, ar noteikumu, ka agrākais nolēmums atbilst nosacījumiem tā atzīšanai dalībvalstī, kurā prasa atzīšanu.

38. pants

Pamattiesības

Tiesas un citas dalībvalstu kompetentās iestādes 36. pantu piemēro, ievērojot Eiropas Savienības Pamattiesību hartā atzītās pamattiesības un principus, jo īpaši šīs hartas 21. pantu par diskriminācijas aizliegumu.

39. pants

Aizliegums pārskatīt izcelsmes tiesas jurisdikciju

1. Izcelsmes dalībvalsts tiesas jurisdikciju nevar pārskatīt.
2. Regulas 37. panta a) punktā minēto sabiedriskās kārtības (*ordre public*) kritēriju nepiemēro noteikumiem par jurisdikciju, kas izklāstīti 4. līdz 11. pantā.

40. pants

Aizliegums pārskatīt pēc būtības

Kādā dalībvalstī pieņemts nolēmums nekādos apstākļos nav pārskatāms pēc būtības.

41. pants

Atzīšanas tiesvedības apturēšana

Tiesa dalībvalstī, kurā prasa atzīt nolēmumu, kas pieņemts citā dalībvalstī, var apturēt tiesvedību, ja izcelsmes dalībvalstī nolēmums ir pārsūdzēts parastajā kārtībā.

42. pants

Izpildāmība

Nolēmumi, kas pieņemti kādā dalībvalstī un ir izpildāmi minētajā valstī, ir izpildāmi citā dalībvalstī tad, kad pēc jebkuras ieinteresētās puses pieteikuma tie tajā ir pasludināti par izpildāmiem saskaņā ar procedūru, kas paredzēta 44. līdz 57. pantā.

43. pants

Domicila noteikšana

Lai 44. līdz 57. pantā paredzētās procedūras nolūkā noteiktu, vai personas domicils ir izpildes dalībvalstī, tiesa, kurā ir celta prasība, piemēro minētās dalībvalsts tiesību aktus.

44. pants

Tiesu teritoriālā jurisdikcija

1. Pieteikumu pasludināt izpildāmību iesniedz izpildes dalībvalsts tiesā vai kompetentajā iestādē, kas paziņota Komisijai saskaņā ar 64. pantu.
2. Teritoriālo jurisdikciju nosaka pēc tās puses domicila vietas, pret kuru prasa izpildi, vai arī pēc izpildes vietas.

45. pants

Procedūra

1. Pieteikuma iesniegšanas procedūru reglamentē izpildes dalībvalsts tiesību akti.
2. Pieteikuma iesniedzējam izpildes valstī nav jābūt pasta adresei vai pilnvarotam pārstāvim.
3. Pieteikumam pievieno šādus dokumentus:
 - (a) nolēmuma kopiju, kas atbilst autentiskuma noteikšanas nosacījumiem;
 - (b) apliecinājumu, ko izdevusi izcelsmes dalībvalsts tiesa vai kompetentā iestāde, izmantojot veidlapu, kas izveidota saskaņā ar 67. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru, neskarot 46. pantu.

46. pants

Apliecinājuma neiesniegšana

1. Ja 45. panta 3. punkta b) apakšpunktā minētais apliecinājums netiek iesniegts, tiesa vai kompetentā iestāde var noteikt termiņu tā iesniegšanai vai pieņemt līdzvērtīgu dokumentu, vai, ja tā uzskata informāciju par pietiekamu, neprasīt iesniegt apliecinājumu.
2. Pēc tiesas vai kompetentās iestādes pieprasījuma iesniedz dokumentu tulkojumu vai norakstu. Tulkojumus veic persona, kas ir kvalificēta veikt tulkojumus kādā no dalībvalstīm.

47. pants

Izpildāmības pasludināšana

Nolēmumu pasludina par izpildāmu, tiklīdz ir izpildītas 45. pantā minētās formalitātes, neveicot pārbaudi saskaņā ar 37. pantu. Puse, pret kuru prasa izpildi, šajā tiesvedības stadijā nav tiesīga iesniegt nekādus apsvērumus saistībā ar pieteikumu.

48. pants

Nolēmuma par pieteikumu pasludināt izpildāmību paziņošana

1. Nolēmumu par pieteikumu pasludināt izpildāmību nekavējoties dara zināmu pieteikuma iesniedzējam saskaņā ar kārtību, kāda noteikta ar izpildes dalībvalsts tiesību aktiem.
2. Izpildāmības pasludināšanu paziņo pusei, pret kuru prasa izpildi, pievienojot nolēmumu, ja tas minētajai pusei vēl nav izsniegts.

49. pants

Nolēmuma par pieteikumu pasludināt izpildāmību pārsūdzība

1. Jebkura puse var pārsūdzēt nolēmumu par pieteikumu pasludināt izpildāmību.
2. Pārsūdzību iesniedz tiesā, ko attiecīgā dalībvalsts ir paziņojusi Komisijai saskaņā ar 64. pantu.
3. Pārsūdzību izskata saskaņā ar normām, kas reglamentē procesuālo kārtību strīdus gadījumos.
4. Ja puse, pret kuru prasa izpildi, neierodas apelācijas instances tiesā tiesvedībā saistībā ar pieteikuma iesniedzēja iesniegto pārsūdzību, piemēro 16. pantu, pat ja pusei, pret kuru prasa izpildi, nav domicila nevienā no dalībvalstīm.
5. Pārsūdzību par izpildāmības pasludināšanu iesniedz 30 dienu laikā pēc lēmuma par izpildāmības pasludināšanu izsniegšanas. Ja puses, pret kuru prasa izpildi, domicils ir dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā pasludināta izpildāmība, pārsūdzības termiņš ir 60 dienas un to sāk skaitīt no dienas, kad nolēmums par izpildāmības pasludināšanu vai paziņojums izsniegts vai nu personiski, vai ir saņemts tās dzīvesvietā. Termiņu nevar pagarināt attāluma dēļ.

50. pants

Pārsūdzības nolēmuma apstrīdēšanas procedūra

Pārsūdzības nolēmumu var apstrīdēt tikai saskaņā ar procedūru, ko attiecīgā dalībvalsts ir paziņojusi Komisijai saskaņā ar 64. pantu.

51. pants

Izpildāmības pasludināšanas atteikums vai atsaukšana

Tiesa, kurā iesniegta pārsūdzība saskaņā ar 49. pantu vai 50. pantu, atsaka izpildāmības pasludināšanu vai to atsauc tikai viena no 37. pantā minēto pamatu dēļ. Lēmumu tā pieņem nekavējoties.

52. pants

Tiesvedības apturēšana

Tiesa, kurā iesniegta pārsūdzība saskaņā ar 49. vai 50. pantu, pēc tās persona pieteikuma, pret kuru prasa izpildi, pārtrauc tiesvedību, ja nolēmuma izpildāmība pārsūdzības dēļ ir apturēta izcelsmes dalībvalstī.

53. pants

Pagaidu pasākumi, tostarp aizsardzības pasākumi

1. Ja nolēmums jāatzīst saskaņā ar šo nodaļu, nekas neliedz pieteikuma iesniedzējam izmantot pagaidu pasākumus, tostarp aizsardzības pasākumus, saskaņā ar izpildes dalībvalsts tiesību aktiem, un nav vajadzīga izpildāmības pasludināšana saskaņā ar 46. pantu.
2. Izpildāmības pasludināšana dod likumīgas tiesības veikt jebkādas aizsardzības pasākumus.
3. Termiņā, kas saskaņā ar 49. panta 5. punktu noteikts izpildāmības pasludināšanas pārsūdzības izlemšanai, un līdz jebkuras šādas pārsūdzības izlemšanai pret tās puses īpašumu, attiecībā uz kuru prasa izpildi, nedrīkst veikt nekādus izpildes pasākumus, izņemot aizsardzības pasākumus.

54. pants

Daļēja izpildāmība

1. Ja nolēmums ir pieņemts par vairākām lietām un ja izpildāmību nav iespējams pasludināt attiecībā uz visām lietām, tiesa vai kompetentā iestāde to pasludina attiecībā uz vienu vai vairākām lietām.
2. Pieteikuma iesniedzējs var prasīt pasludināt izpildāmību attiecībā uz kādām atsevišķām nolēmuma daļām.

55. pants

Juridiskā palīdzība

Pieteikuma iesniedzējs, kurš izcelsmes dalībvalstī ir saņēmis pilnīgu vai daļēju juridisko palīdzību vai atbrīvojumu no izmaksām vai izdevumiem, jebkurā izpildāmības pasludināšanas tiesvedībā ir tiesīgs saņemt visplašāko juridisko palīdzību vai visplašāko atbrīvojumu no izmaksām vai izdevumiem, kādu paredz izpildes dalībvalsts tiesību akti.

56. pants

Nodrošinājuma, garantiju vai ķīlas nepieprasīšana

No puses, kura vienā dalībvalstī lūdz citā dalībvalstī pieņemta nolēmuma atzīšanu, izpildāmību vai izpildi, neprasa nodrošinājumu, garantiju vai ķīlu, lai kā tā arī būtu nosaukta, tādēļ, ka šī puse ir ārvalstnieks vai ka tai izpildes dalībvalstī nav domicila vai dzīvesvietas.

57. pants

Maksas, nodokļa vai nodevas neuzlikšana

Tiesvedībā par izpildāmības pasludināšanu izpildes dalībvalstī nevar uzlikt nekādu maksu, nodokli vai nodevu, ko aprēķina, pamatojoties uz attiecīgās lietas vērtību.

V nodaļa

Publiski akti un tiesas izlīgumi

58. pants

Publisku aktu akceptēšana

1. Kādā dalībvalstī izdotam publiskam aktam citā dalībvalstī ir tāds pats pierādījuma spēks, kāds tam ir izcelsmes dalībvalstī, vai vistuvāk pielīdzināmais spēks, ar noteikumu, ka tas nav klaji pretrunā attiecīgās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai (*ordre public*).
Persona, kas publisku aktu vēlas izmantot citā dalībvalstī, var lūgt, lai iestāde, kas izcelsmes dalībvalstī izdod publisko aktu, aizpilda veidlapu, kas izveidota saskaņā ar 67. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru, aprakstot publiskā akta pierādījuma spēku, kāds tam ir izcelsmes dalībvalstī.
2. Publiska akta autentiskumu apstrīd izcelsmes dalībvalsts tiesās, un par to lemj atbilstīgi minētās valsts tiesību aktiem. Publiskam aktam, kas tiek apstrīdēts, nav nekāda pierādījuma spēka citā dalībvalstī, kamēr apstrīdēšana vēl tiek izskatīta kompetentajā tiesā.
3. Publiskajā aktā reģistrētus juridiskus aktus vai tiesiskās attiecības apstrīd tiesās, kurām ir jurisdikcija saskaņā ar šo regulu, un par to lemj saskaņā ar tiesību aktiem, kas piemērojami atbilstīgi III nodaļai. Publiskam aktam, kas tiek apstrīdēts, nav nekāda pierādījuma spēka nevienā citā dalībvalstī, izņemot izcelsmes dalībvalsti, attiecībā uz to, kas tiek apstrīdēts, kamēr apstrīdēšana vēl tiek izskatīta kompetentajā tiesā.
4. Ja tiesvedības iznākums kādas dalībvalsts tiesā ir atkarīgs no lēmuma par saistītu jautājumu attiecībā uz juridiskiem aktiem vai tiesiskām attiecībām, kas reģistrētas publiskā aktā laulāto mantisko attiecību lietā, tad minētā jautājuma izlemšana ir minētās tiesas jurisdikcijā.

59. pants

Publisku aktu izpildāmība

1. Publisks akts, kas ir izpildāms izcelsmes dalībvalstī, pēc jebkuras ieinteresētās puses pieteikuma tiek pasludināts par izpildāmu citā dalībvalstī saskaņā ar 44. līdz 57. pantā paredzēto procedūru.
2. Regulas 45. panta 3. punkta b) apakšpunkta nolūkā iestāde, kas izdevusi publisko aktu, pēc jebkuras ieinteresētās puses pieteikuma izdod apliecinājumu, izmantojot veidlapu, kas izveidota saskaņā ar 67. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru.
3. Tiesa, kurā ir iesniegta pārsūdzība saskaņā ar 49. vai 50. pantu, atsaka vai atsauc izpildāmības pasludināšanu tikai tad, ja publiskā akta izpilde ir klaji pretrunā izpildes dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai (*ordre public*).

60. pants

Tiesas izlīgumu izpildāmība

1. Tiesas izlīgumi, kuri ir izpildāmi izcelsmes dalībvalstī, pēc jebkuras ieinteresētās puses pieteikuma tiek pasludināti par izpildāmiem citā dalībvalstī saskaņā ar 44. līdz 57. pantā paredzēto procedūru.
2. Regulas 45. panta 3. punkta b) apakšpunkta nolūkā tiesa, kura apstiprinājusi izlīgumu vai kurā tas noslēgts, pēc jebkuras ieinteresētās puses pieteikuma izdod apliecinājumu, izmantojot veidlapu, kas izveidota saskaņā ar 67. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru.
3. Tiesa, kurā ir iesniegta pārsūdzība saskaņā ar 49. vai 50. pantu, atsaka vai atsauc izpildāmības pasludināšanu tikai tad, ja tiesas izlīguma izpilde ir klaji pretrunā izpildes dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai (*ordre public*).

VI nodaļa

Vispārīgi un nobeiguma noteikumi

61. pants

Legalizācija un citas līdzīgas formalitātes

Attiecībā uz dalībvalstī izdotiem dokumentiem šīs regulas sakarā neprasa veikt legalizāciju vai citas līdzīgas formalitātes.

62. pants

Saistība ar spēkā esošām starptautiskām konvencijām

1. Šī regula neskar tādu divpusēju vai daudzpusēju konvenciju piemērošanu, kuru līgumslēdzējas puses šīs regulas pieņemšanas laikā ir viena vai vairākas dalībvalstis un kuras ir saistītas ar jautājumiem, uz ko attiecas šī regula, neskarot Līguma 351. pantā paredzētos dalībvalstu pienākumus.
2. Neatkarīgi no 1. punkta dalībvalstu savstarpējās attiecībās šī regula prevalē pār konvencijām, kuras saistītas ar jautājumiem, ko reglamentē šī regula, un kuru līgumslēdzējas puses ir dalībvalstis.
3. Šī regula neliedz dalībvalstīm, kas ir puses 1931. gada 6. februāra konvencijai starp Dāniju, Islandi, Norvēģiju, Somiju un Zviedriju, kurā ietverti starptautisko privāttiesību noteikumi par laulību, adopciju un aizbildnību un kas pārskatīta 2006. gadā; 1934. gada 19. novembra konvencijai starp Dāniju, Islandi, Norvēģiju, Somiju un Zviedriju, kurā iekļauti starptautisko privāttiesību noteikumi par mantošanu, testamentiem un mantojumu pārvaldīšanu un kas pārskatīta 2012. gada jūnijā; un 1977. gada 11. oktobra konvencijai starp Dāniju, Islandi, Norvēģiju, Somiju un Zviedriju par spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās, turpināt piemērot minētās konvencijas, ciktāl tās nodrošina vienkāršākas un ātrākas procedūras nolēmumu atzīšanai un izpildei laulāto mantisko attiecību lietās.

63. pants

Publiski pieejama informācija

Lai informāciju darītu pieejamu sabiedrībai, dalībvalstis, izmantojot Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civillietās un komerclietās, Komisijai sniedz īsu kopsavilkumu par saviem tiesību aktiem un procedūrām, kas attiecas uz laulāto mantiskajām attiecībām, tostarp informāciju par to, kāda veida

iestādei ir kompetence laulāto mantisko attiecību lietās, un par 28. pantā minētajām sekām attiecībā uz trešām personām.

Dalībvalstis pastāvīgi atjaunina šo informāciju.

64. pants

Kontaktinformācija un procedūras

1. Līdz ...* dalībvalstis paziņo Komisijai:
 - (a) tiesas vai iestādes, kurām ir kompetence izskatīt pieteikumus par izpildāmības pasludināšanu saskaņā ar 44. panta 1. punktu un pārsūdzības par nolēmumiem attiecībā uz šādiem pieteikumiem saskaņā ar 49. panta 2. punktu;
 - (b) par pārsūdzību pieņemta nolēmuma apstrīdēšanas procedūras, kas minētas 50. pantā.

Dalībvalstis informē Komisiju par visām turpmākajām izmaiņām minētajā informācijā.

2. Komisija saskaņā ar 1. punktu paziņoto informāciju publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, izņemot 1. punkta a) apakšpunktā minēto tiesu un iestāžu adreses un citu kontaktinformāciju.
3. Komisija dara publiski pieejamu visu saskaņā ar šā panta 1. punktu sniegto informāciju, izmantojot jebkādus piemērotus līdzekļus, jo īpaši Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civillietās un komercietās.

65. pants

Saraksta, kas ietver regulas 3. panta 2. punktā minēto informāciju, izveidošana un turpmāka grozīšana

1. Komisija, pamatojoties uz dalībvalstu paziņojumiem, izveido pārējo iestāžu un tiesību speciālistu sarakstu, kuri minēti 3. panta 2. punktā.
2. Dalībvalstis ziņo Komisijai par visām turpmākām izmaiņām attiecībā uz informāciju, kas ir minētajā sarakstā. Komisija attiecīgi groza šo sarakstu.
3. Komisija sarakstu un visus tā turpmākos grozījumus publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
4. Komisija dara publiski pieejamu visu saskaņā ar 1. un 2. punktu sniegto informāciju, izmantojot jebkādus citus piemērotus līdzekļus, jo īpaši Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civillietās un komercietās.

66. pants

Regulas 45. panta 3. punkta b) apakšpunktā, 58., 59. un 60. pantā minēto apliecinājumu un veidlapu izveidošana un turpmāka grozīšana

Komisija pieņem īstenošanas aktus, ar ko izveido un pēc tam groza apliecinājumus un veidlapas, kas minētas 45. panta 3. punkta b) apakšpunktā, 58., 59. un 60. pantā. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 67. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru.

* OV: lūgums ievietot datumu: 9 mēneši pirms šīs regulas piemērošanas dienas.

67. pants
Komitejas procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantu.

68. pants
Pārskatīšanas klauzula

1. Ne vēlāk kā astoņus gadus pēc šīs regulas piemērošanas dienas Komisija iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par šīs regulas piemērošanu. Ziņojumam vajadzības gadījumā pievieno šīs regulas grozījumu priekšlikumus.
2. Ne vēlāk kā astoņus gadus pēc šīs regulas piemērošanas dienas Komisija iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par šīs regulas 9. un 38. panta piemērošanu. Šajā ziņojumā jo īpaši izvērtē to, cik lielā mērā ar šiem pantiem ir tikusi nodrošināta tiesu iestāžu pieejamība.
3. Šajā nolūkā dalībvalstis Komisijai paziņo atbilstīgu informāciju par to, kā valstu tiesas piemēro šo regulu.

69. pants
Pārejas noteikumi

1. Ievērojot 2. un 3. punktu, šo regulu piemēro vienīgi attiecībā uz tiesvedību, kas uzsākta šīs regulas piemērošanas sākuma dienā vai pēc tās, uz publiskiem aktiem, kuri oficiāli sagatavoti vai reģistrēti minētajā dienā vai pēc tās, un uz tiesas izlīgumiem, kas apstiprināti vai panākti minētajā dienā vai pēc tās.
2. Tomēr, ja tiesvedība izcelsmes dalībvalstī ir uzsākta pirms šīs regulas piemērošanas dienas, pēc minētās dienas pieņemtus nolēmumus atzīst un izpilda saskaņā ar IV nodaļas noteikumiem, ja piemērotie jurisdikcijas noteikumi atbilst II nodaļā paredzētajiem noteikumiem.
3. Regulas III nodaļas noteikumus piemēro tikai laulātajiem, kas noslēdz laulību vai norāda savām mantiskajām attiecībām piemērojamos tiesību aktus pēc šīs regulas piemērošanas dienas.

70. pants
Stāšanās spēkā

1. Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
2. Šo regulu piemēro no ...³², izņemot 63. un 64. pantu, kurus piemēro no ...³³, un 65., 66. un 67. pantu, kurus piemēro no ...³⁴.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama iesaistītajās dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem.

³² Divarpus gadi pēc tās stāšanās spēkā.

³³ Deviņi mēneši pirms piemērošanas dienas.

³⁴ Nākamā diena pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas.

Briselē,
Padomes vārdā –
priekšsēdētājs